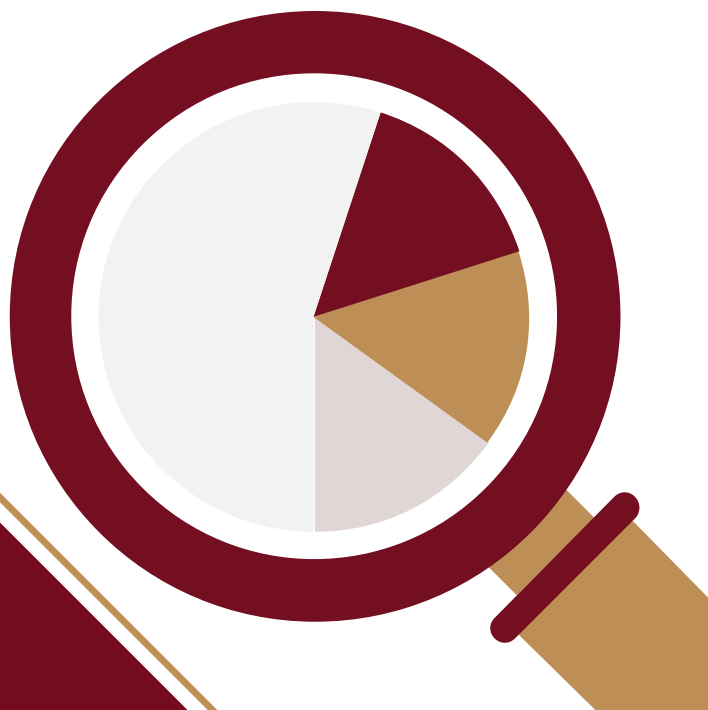




Skupština Crne Gore
Parlamentarna budžetska kancelarija

Prikaz
Predloga zakona o
Budžetu Crne Gore
za 2025. godinu



Broj: 20/2024

Klas. br: 00-51-6/24-20

Datum: decembar 2024. godine

Pripremila: Parlamentarna budžetska kancelarija

* Parlamentarna budžetska kancelarija Skupštine Crne Gore, prilikom izrade istraživačkih radova, koristi se javno dostupnim podacima i podacima iz baza ograničenog pristupa, strogo vodeći računa o kredibilnosti izvora. Kancelarija ulaže sve razumne napore da informacije sadržane u istraživačkom radu budu tačne i potpune, ali ne snosi odgovornost za eventualnu netačnost i nepotpunost istih. Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore.

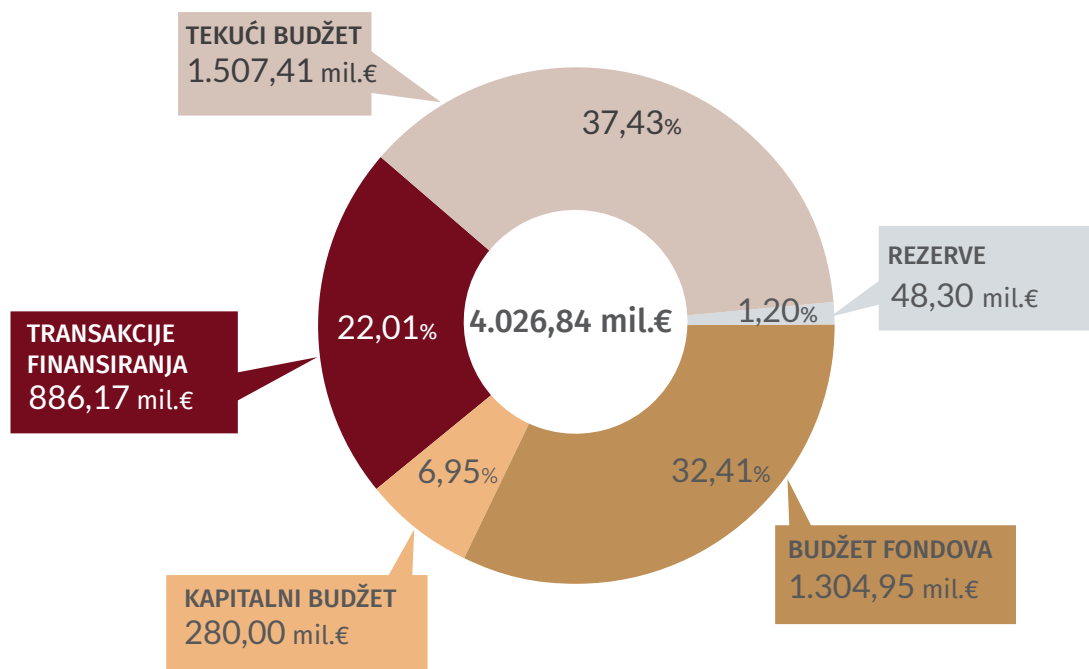
** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.

Sadržaj:

Uvod.....	3
Ključne brojke.....	5
Strategija politike i srednjoročni ciljevi u periodu 2025 – 2027. godine.....	6
Obrazloženje kretanja prihoda budžeta po kategorijama u narednom srednjoročnom periodu.....	7
Deficit budžeta Crne Gore.....	8
Primici budžeta.....	9
Tekući prihodi budžeta.....	10
Zaduživanje.....	13
Izdaci budžeta.....	14
Tekući izdaci.....	16
Budžet fondova.....	18
Kapitalni budžet.....	19
Transakcije finansiranja.....	21
Otplata duga.....	22
Javni dug.....	22
Državni dug.....	23
Stanje državnih garancija.....	24
Potrošačke jedinice.....	24
Budžeti institucija koje utvrđuje	
Odbor za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore.....	28
Programski budžet.....	28
Primjena rodno odgovornog budžetiranja u Crnoj Gori i	
reforma vezana za rodno odgovorno budžetiranje.....	42
Realizacija projekata koji su kofinansirani iz sredstava EU.....	44
Makroekonomske projekcije, 2024-2027 - Osnovni scenario.....	46
Spisak tabela i grafika.....	47

Budžet za 2025. godinu planiran je u iznosu od 4.026,84 mil.€, što je više za 14,36%, odnosno za 505,51 mil.€ u odnosu na budžet planiran 2024. godine¹, koji je utvrđen na iznos od 3.521,33 mil.€.

Primici se raspoređuju na: tekući budžet, rezerve, budžet državnih fondova, kapitalni budžet i transakcije finansiranja:



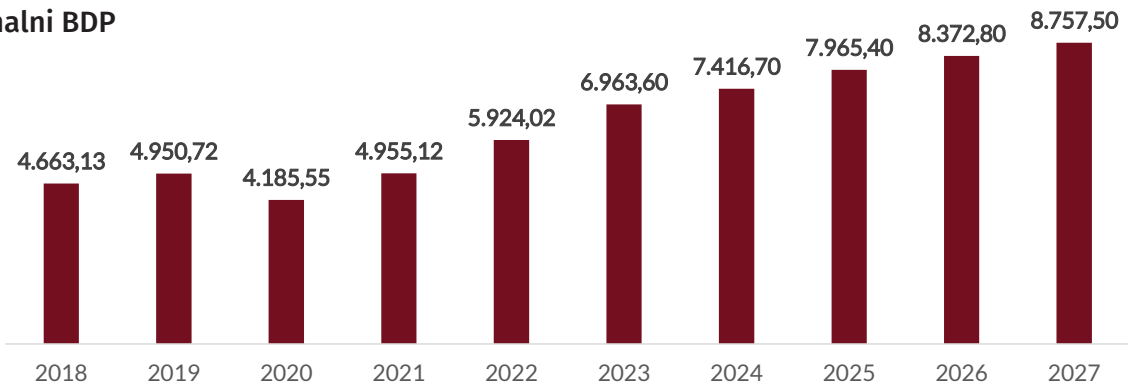
Grafik 1 – Struktura predloženog budžeta (u mil. eur i %)

- **Tekući budžet** planiran je u iznosu od **1.507,41 mil.€**, čini 37,43% budžeta za 2025. godinu i veći je za **5,29%** u odnosu na budžet planiran za 2024. godinu.
- **Rezerve budžeta** planirane su u iznosu od **48,30 mil.€**, čine 1,20% budžeta i manje su za **31,86%** u odnosu na budžet planiran za 2024. godinu.
- **Budžet državnih fondova** iznosi **1.304,95 mil.€**, čini 32,41% budžeta i veći je za **4,57%** u odnosu na budžet planiran za 2024. godinu.
- **Kapitalni budžet** planiran je u iznosu od **280,00 mil.€**, čini 6,95% budžeta, veći je za **18,14%** u odnosu na budžet planiran za 2024. godinu.
- **Transakcije finansiranja** izdataka iznose **886,17 mil.€**, čine 22,01% budžeta i veće su za **65,99%** u odnosu na budžet planiran za 2024. godinu.

¹ Zakon o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu ("Službeni list Crne Gore", br. 124/23, 086/24)

U nastavku su prikazani trendovi bruto domaćeg proizvoda (BDP-a), realnog rasta BDP-a i prosječne godišnje stope inflacije² za period od 2018. do 2027. godine.

Nominalni BDP

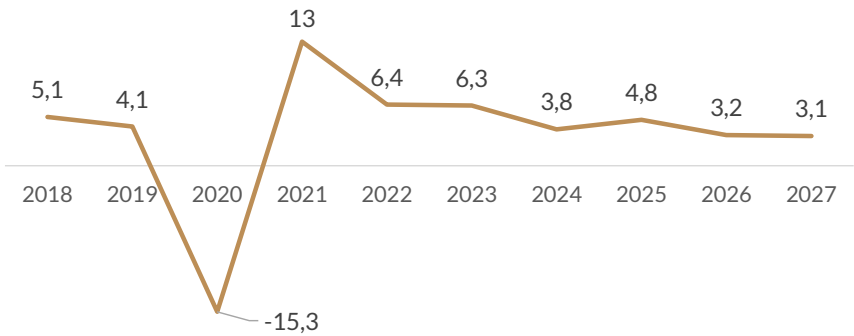


Grafik 2 – Trend nominalnog BDP-a u periodu 2018 – 2027. godine (u mil. eura)

BDP	2024	2025	2026	2027
Fiskalna strategija	7.279,90	7.825,70	8.226,40	8.604,40
Budžet 2025	7.416,70	7.965,40	8.372,80	8.757,50

Tabela 1 – Trend nominalnog BDP-a u periodu 2024 – 2027. godine (u mil. eura)

Realni rast BDP-a



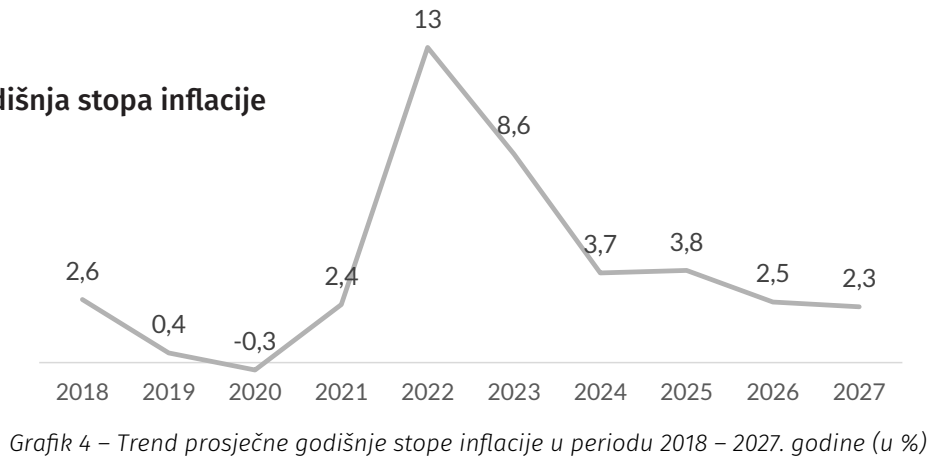
Grafik 3 – Trend realnog rasta BDP-a u periodu 2018 – 2027. godine (u %)

realni rast	2024	2025	2026	2027
Fiskalna strategija	3,8	4,8	3,1	3,2
Budžet 2025	3,8	4,8	3,2	3,1

Tabela 2 – Trend realnog rasta BDP-a u periodu 2024 – 2027. godine (u %)

2 Nominalni iznosi BDP-a, realni rast i prosječna godišnja stopa inflacije, za period od 2018. do 2023. godine, preuzeti su sa internet stranice Uprave za statistiku, dok navedeni podaci, za period od 2024. do 2027. godine, predstavljaju projekcije Ministarstva finansija - osnovni scenario preuzete iz Predloga zakona o Budžetu Crne Gore za 2025. godinu. U tabelama je dat uporedni pregled projekcija nominalnog iznosa BDP-a, realnog rasta i prosječne godišnje stope inflacije preuzetih iz Predloga fiskalne strategije Crne Gore za period 2024-2027. godine i Predloga zakona o Budžetu Crne Gore za 2025. godinu - osnovni scenario.

Prosječna godišnja stopa inflacije



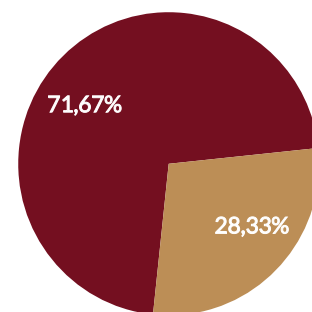
inflacija	2024	2025	2026	2027
Fiskalna strategija	4,8	4	2,8	2,5
Budžet 2025	3,7	3,8	2,5	2,3

Tabela 3 – Trend prosječne godišnje stope inflacije u periodu 2024 – 2027. godine (u %)

Ključne brojke

Budžet Crne Gore za 2025. godinu biće u deficitu.

- **Izvorni prihodi** projektovani su u iznosu od 2.886,1 mil.€ ili 36,2% procijenjenog BDP-a i u odnosu na planirane Zakonom o Budžetu za 2024. godinu veći su za 113,42 mil.€ ili 4,09%.
- **Izdaci budžeta** planirani su u iznosu od 3.164,22 mil.€ ili 39,72% procijenjenog BDP-a i u odnosu na planirane za 2024. godinu veći su za 154,60 mil. € ili 5,14%. U strukturi izdataka, **tekuća budžetska potrošnja** projektovana je na nivou od 2.860,66 mil.€ ili 35,91% BDP-a, dok je **kapitalni budžet** projektovan na nivou od 280,00 mil.€, odnosno 3,52% BDP-a.
- **Nivo deficita se kreće od 3,5% BDP-a u 2025, 3,2% u 2026. godini i 3,26% BDP-a u 2027. godini.**
- **Otplata duga** u 2025. godini planirana je u iznosu od 820,91 mil. € ili 10,31% BDP-a.
- **Nedostajuća sredstva budžeta** projektovana su na nivou od 1.140,76 mil. € i veća su za 392,08 mil. € ili 52,37% u odnosu na utvrđene Zakonom o Budžetu za 2024. godinu
- **Pozajmice i krediti** su u 2025. godini projektovani na nivou od 885,01 mil. € i veći su za 232,10 mil. € u odnosu na utvrđene Zakonom o Budžetu za 2024. godinu.



Grafik 5 – Struktura prihodne strane budžeta (u %)

izvorni prihodi	2.886,07
finansiranje	1.140,76

Tabela 4 – Struktura prihodne strane budžeta (u mil. eur.)

U nastavku je uporedni prikaz Zakona o Budžetu za 2024. i 2025. godinu

Opis	Zakon 2024	Predlog zakona 2025	Apsolutna razlika	Procentualna razlika
IZVORNI PRIHODI	2.772,65	2.886,07	113,42	4,09%
Porezi i doprinosi	2.515,71	2.632,63	116,92	4,65%
Ostali prihodi	256,93	253,44	-3,49	-1,36%
IZDACI	3.009,62	3.164,22	154,60	5,14%
Tekuća budžetska potrošnja	2.750,45	2.860,66	110,21	4,01%
Kapitalni budžet CG	237,01	280,00	42,99	18,14%
Otplata obaveza iz prethodnog perioda	22,16	23,56	1,40	6,32%
Otplata garancija	0,00	0,00	0,00	100,00%*
DEFICIT	-236,97	-278,15	-41,18	17,38%
PRIMARNI DEFICIT	-88,27	-118,62	-30,35	34,38%
OTPLATA DUGA	504,49	820,91	316,42	62,72%
IZDACI ZA KUPOVINU HARTIJA OD VRIJEDNOSTI	2,28	34,21	31,93	1400,88%
POZAJMICE I KREDITI	4,95	7,50	2,55	51,65%
NEDOSTAJUĆA SREDSTVA	-748,68	-1.140,76	-392,08	52,37%
FINANSIRANJE	748,68	1.140,76	392,08	52,37%
Pozajmice i krediti	652,91	885,01	232,10	35,55%
Primici od prodaje imovine	6,00	6,00	0,00	0,00%
Primici od otplate kredita	9,75	9,75	0,00	0,00%
Korišćenje depozita države	80,02	240,00	159,98	199,93%

Tabela 5 – Uporedni prikaz Zakona o Budžetu za 2024. i 2025. godinu (u mil. eur)

*Na poziciji Otplata garancija u 2024. godini predviđeno je 2 eura, dok u 2025. godini 4 eura, te stoga procentualna razlika iznosi 100%.

Strategija politike i srednjoročni ciljevi u periodu 2025 – 2027. godine

Strateški cilj ekonomske politike Crne Gore je: “ostvarenje pametnog, održivog i inkluzivnog ekonomskog rasta koji će doprinijeti unapređenju kvaliteta života svih njenih građana”.

Stabilnost prihoda obezbjeđuje se kroz implementaciju novih mjera poreske i politike unapređenja poslovnog ambijenta. U oblasti **poreske politike** glavni cilj odnosi se na stvaranje uslova za sveobuhvatnu reformu poreskog sistema u cilju unapređenja poslovnog ambijenta, jačanja konkurentnosti privrede i unapređenja uslova za privlačenje investicija. Glavne mjere odnose se na:

- smanjenje poreskog opterećenja na rad i sprovođenje programa za unapređenje konkurentnosti privrede i privlačenje kredibilnih investitora;

- smanjenje “sive ekonomije” u cilju omogućavanja fer tržišne utakmice odnosno suzbijanja nelojalne konkurencije;
- reformu poreske i carinske administracije;
- bolju strategiju smanjenja poreskog duga;
- usklađivanje akcizne politike sa EU direktivama u cilju oporezivanja proizvoda koji negativno utiču na zdravlje stanovništva;
- uvođenje treće stope poreza na dodatu vrijednost (u cilju ujednačavanja stope PDV-a u turističkoj djelatnosti).

Na drugoj strani, nominalni rast **budžetskih rashoda** u narednom trogodišnjem periodu prevashodno je uslovljen:

- značajnim rastom izdavanja za finansiranje kapitalnih izdataka kojima se finansiraju infrastrukturni projekti;
- rastom transfera za socijalnu zaštitu (po osnovu projektovanog usklađivanja penzionih i socijalnih davanja, a u skladu sa rastom prosječne zarade i inflacije);
- transfera institucijama, pojedincima, NVO i javnom sektoru i to prije svega u dijelu finansiranja sistema zdravstvene zaštite;
- implementacije novih politika.

Strategija politike u oblasti **upravljanja javnom potrošnjom** u periodu 2025–2027. godine baziraće se na racionalizaciji tekuće potrošnje, pod uticajem rasta mandatornih rashoda čije se kretanje usklađuje sa zakonskim obavezama (socijalna davanja i davanja iz oblasti penzijsko-invalidskog osiguranja). U posmatranom periodu fokus će biti na preraspodjeli unutar potrošnje u cilju finansiranja prvenstveno rashoda kojima se pozitivno utiče na ekonomski rast i razvoj.

U oblasti **fiskalne politike** glavni ciljevi u periodu 2025 – 2027. godine odnose se na:

- ostvarivanje suficita tekuće budžetske potrošnje (finansiranje svih tekućih obaveza države iz tekućih prihoda);
- ostvarenje budžetskog deficita na prosječnom nivou od 3,3% BDP-a u periodu 2025-2027. godine;
- nivo javnog duga na prosječnom godišnjem nivou od oko 64% u periodu 2024-2027. godine uz neto javni dug na prosječnom godišnjem nivou od 61% u periodu 2024-2027. godine;
- obezbjeđivanje uslova da se novo zaduživanje isključivo vrši za finansiranje kapitalnih projekata odnosno otplatu i refinansiranje postojećih dugova države;
- značajno uvećanje sredstava kroz ulaganje kroz Kapitalni budžet i podršku kroz grantove obezbijeđene od strane EU, čime se otpočinje intenzivan investicioni ciklus i doprinosi ubrzavanju ekonomskog rasta.

Obrazloženje kretanja prihoda budžeta po kategorijama u narednom srednjoročnom periodu

Izvorni prihodi budžeta u periodu 2025-2027. godine, kretaće se u rasponu od 2.886,1 mil.€ ili procijenjenog 36,2% BDP-a u 2025, 3.004,2 mil.€ ili 35,9% BDP-a u 2026. godini, do 3.111,3 mil.€ ili 35,5% BDP-a u 2027. godini.

Objašnjenje po glavnim kategorijama budžetskih prihoda za 2025. godinu

Porez na dohodak u 2025. godini planiran je u ukupnom iznosu od 108,3 mil.€ ili 1,4% projektovanog BDP-a. Na rast ove kategorije prihoda u srednjem roku utiču: projektovani rast zaposlenosti i zarada; očekivani rast naplate uslijed rasta minimalne i prosječne zarade, kroz veću osnovicu za obračun ovog poreza; oporezivanje dobitaka od igara na sreću, kao i oporezivanje djelatnosti koje se obavljaju preko interneta i prihoda koje fizičko lice ostvari od drugog fizičkog lica.

Doprinosi u 2025. godini planirani su u ukupnom iznosu od 449,1 mil.€ ili 5,6% projektovanog BDP a. Ova kategorija prihoda u srednjem roku opredijeljena je smanjenjem stope doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje na teret zaposlenog sa 15% na 10% i na teret poslodavca sa 5,5% na 0%. Kroz smanjenje stope doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje na teret zaposlenog i poslodavca, poresko opterećenje rada za

poslodavce će se umanjiti ukupno sa 20,5% na 10%. Ovom mjerom će doći do uvećanja neto zarada zaposlenih, uz istovremeno niži bruto trošak isplata fonda zarada za poslodavce.

Pored uticaja navedene reforme, kroz smanjenje prihoda po ovom osnovu, doprinosi ostvaruju rast pod uticajem projektovanog rasta zaposlenosti i zarada, očekivanog smanjenja neformalnog zapošljavanja i implementacije Zakona o reprogramu poreskog potraživanja, shodno planu otplate ove kategorije prihoda.

Porez na dobit pravnih lica u 2025. godini planiran je u iznosu od 219,9 mil.€ ili 2,8% BDP-a.

Ova kategorija prihoda u srednjem roku procijenjena je na osnovu projektovanog nominalnog rasta BDP-a u periodu 2025-2027. godine, očekivanih efekata naplate obaveza reprogramiranih po ovom osnovu, iz prethodnog perioda, u skladu sa Zakonom o reprogramu poreskog potraživanja, kao i ostalih mjera poreske politike. U periodu 2025-2027. godine, ova kategorija prihoda zabilježiće prosječnu godišnju stopu rasta od oko 5,9%.

Porez na dodatu vrijednost u 2025. godini projektovan je u iznosu od 1.372,6 mil.€ ili 17,2% BDP-a. Prihodi od poreza na dodatu

vrijednost planirani su na osnovu projekcija rasta potrošnje domaćinstava i uvoza, shodno makroekonomskom scenariju koji uključuje rast zarada i potrošnje po osnovu reforme poreske politike. Pored navedenog, rast ove kategorije prihoda ostvaruje se po osnovu uvođenja treće stope PDV-a od 15%, pri čemu se najveći efekat odnosi na izjednačavanje stope za smještaj u hotelima i usluživanje hrane i pića u ugostiteljskim objektima i hotelskim restoranima.

U periodu 2025-2027. godine, kao rezultat projektovanog rasta ekonomske aktivnosti, prihodi po ovom osnovu će prosječno godišnje rasti po stopi od oko 6,8%, uz učešće u procentu BDP-a od oko 17,0%. U navedenom periodu, prihodi od poreza na dodatu vrijednost ostvariće rast i po osnovu implementacije mjera poreske politike.

Prihodi od akciza u 2025. godini planirani su u iznosu od 403,5 mil.€ ili 5,1% BDP-a. Rast naplate akciza planiran je prevashodno kao rezultat projektovanog rasta ekonomske aktivnosti i potrošnje domaćinstava, proširivanja obuhvata akciznih proizvoda i nastavka implementacije suzbijanja nelegalnog prometa duvana i duvanskih proizvoda.

U periodu 2025-2027. godine, kao rezultat projektovanog rasta privredne aktivnosti, prihodi po ovom osnovu će prosječno godišnje rasti po stopi od oko 6,3%, uz učešće u procentu BDP-a od oko 5,0%. Prihodi od akciza u srednjem roku će bilježiti rast naplate i po osnovu izmjena zakonske regulative i povećanja poreskog obuhvata.

U 2025. godini, prihodi po osnovu naknada planirani su u iznosu od 74,2 mil.€ ili 0,9% BDP-a, dominantno kao rezultat očekivane implementacije novog zakonskog rješenja u dijelu priređivanja igara na sreću.

Ostali prihodi u 2025. godini planirani su u iznosu od 52,3 mil.€ ili 0,7% BDP-a kao rezultat završetka implementacije projekta „Ekonomske državljanstva“.

Prihodi od donacija u periodu 2025-2027. godine kretaće se u intervalu od 109,2 mil.€ ili 1,4% BDP-a u 2025, do 100 mil.€ ili 1,1% BDP-a u 2027. godini, dominantno kao rezultat povlačenja sredstava grantova i donacija za izgradnju druge dionice autoputa Bar-Boljare, kao i sredstava u okviru Plana rasta za Zapadni Balkan, a u skladu sa reformama i aktivnostima planiranim u okviru Reformske agende Crne Gore za period 2024-2027. godine.



Deficit budžeta Crne Gore

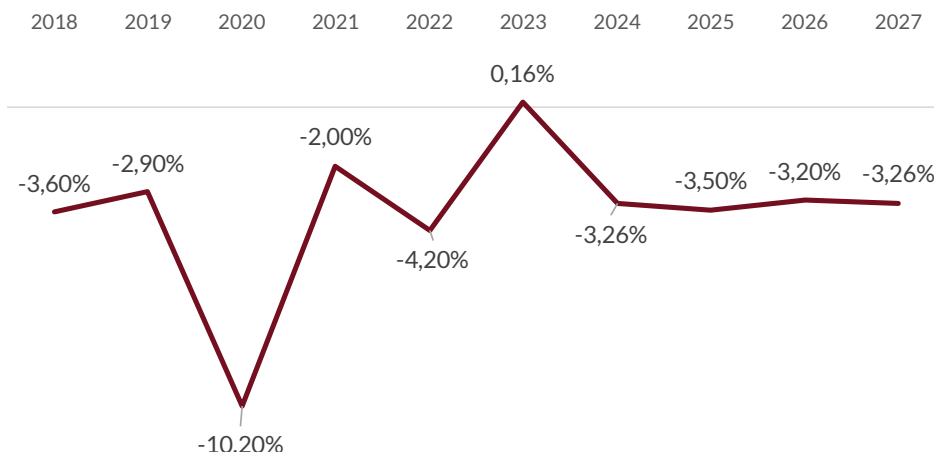
Deficit² budžeta Crne Gore za 2025. godinu planiran je na nivou od 3,5% BDP-a.

Opis	Budžet 2025	Fiskalna strategija 2025
I IZVORNI PRIHODI	2.886,07	2.841,50
II IZDACI	3.164,22	3.114,80
III DEFICIT (I+II)	-278,15	-273,30
IV KAMATE	159,52	159,80
V PRIMARNI DEFICIT (III+IV)	-118,62	-113,6
DEFICIT % BDP-a	-3,50%	-3,50%

Tabela 6 – Deficit budžeta u 2025. godini (u mil. eur. i %)

² Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, odnosno sistemskim zakonom o budžetu, definisan je limit maksimalnog deficita na nivou od 3% BDP-a. Korišćeni su podaci centralnog nivoa države.

U nastavku je prikazan trend učešća gotovinskog deficita u BDP-u periodu od 2018. do 2027³:

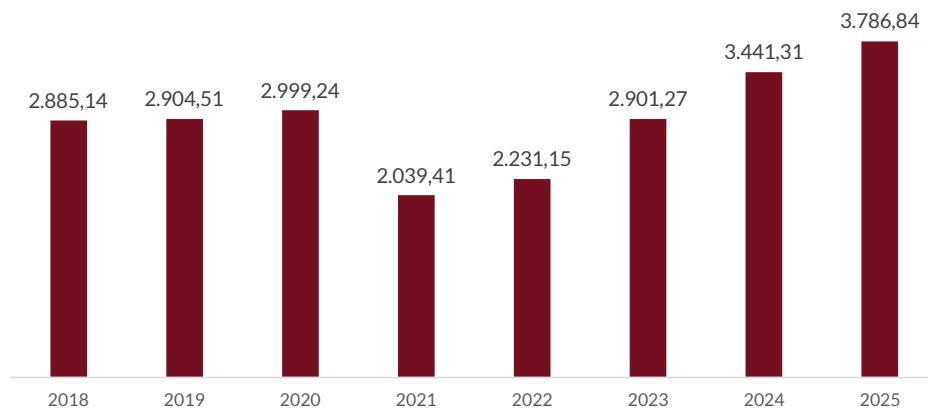


Grafik 6 – Trend učešća gotovinskog deficita u BDP-u u periodu 2018 - 2027. godine (u %)

Primici budžeta

Ukupni primici Budžeta za 2025. godinu (bez depozita države) planirani su u iznosu od 3.786,84 mil.€. U odnosu na planirane u 2024. godini, veći su za 345,52 mil.€, odnosno 10,04%. Depoziti države iznose 240,00 mil. €.

U nastavku je prikazan trend primitaka budžeta države u periodu od 2018. do 2025. godine:⁴



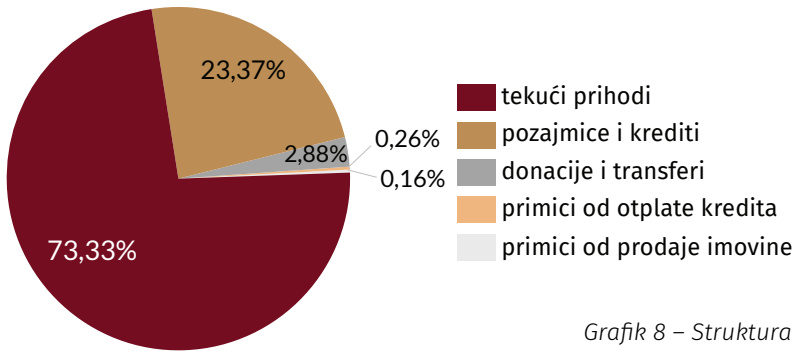
Grafik 7 – Trend primitaka budžeta Crne Gore u periodu 2018 – 2025. godine (u mil. eura)

3 Metodologija obračuna budžetskog gotovinskog rezultata je izmijenjena Zakonom o izmjeni i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Sl. list CG", br. 055/18) u dijelu isključivanja izdataka za kupovinu hartija od vrijednosti od 2018. godine, a Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Sl. list CG", br. 027/23) promjena je zabilježena i kod isključivanja primitaka od otplate kredita, kao i datih pozajmica označenih kao transakcije finansiranja od 2023. godine, pa podaci u periodu od 2018. do 2021. godine ne korespondiraju podacima od 2022. do 2026. godini. Podaci za 2018. godinu preuzeti iz Zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2018. godinu. Podaci za period 2019 - 2023. godine preuzeti su iz predloga zakona o završnim računima budžeta Crne Gore za 2019 -2023. godine. Podaci za 2024. godinu preuzeti su iz Zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu.

4 Podaci za 2018. godinu preuzeti iz Zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2018. godinu. Podaci za period 2019 - 2023. godine preuzeti su iz predloga zakona o završnim računima budžeta Crne Gore za 2019 -2023. godine. Podaci za 2024. godinu preuzeti su iz Zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Zakon 2024	Predlog zakona 2025	Procentualna razlika 2025 u odnosu na 2024
PRIMICI	2.885,14	2.904,51	2.999,24	2.039,41	2.231,15	2.901,27	3.441,31	3.786,84	10,04%
Tekući prihodi	1.708,02	1.838,73	1.573,19	1.861,40	1.961,02	2.495,19	2.716,35	2.776,87	2,23%
Primici od prodaje imovine	15,75	4,28	8,55	4,45	4,52	2,72	6,00	6,00	0,00%
Primici od otplate kredita	11,29	8,27	7,41	10,10	15,04	13,86	9,75	9,75	0,00%
Donacije i transferi	26,71	38,21	57,92	39,88	34,39	71,27	56,30	109,20	93,96%
Pozajmice i krediti	1.123,37	1.015,02	1.352,17	123,58	216,19	318,23	652,91	885,01	35,55%

Tabela 7 – Trend primitaka budžeta Crne Gore i procentualna razlika u periodu 2018 – 2025. godine (u mil. eura i %)



Tekući prihodi u 2025. godini čine 73,33% ukupnih primitaka budžeta Crne Gore.

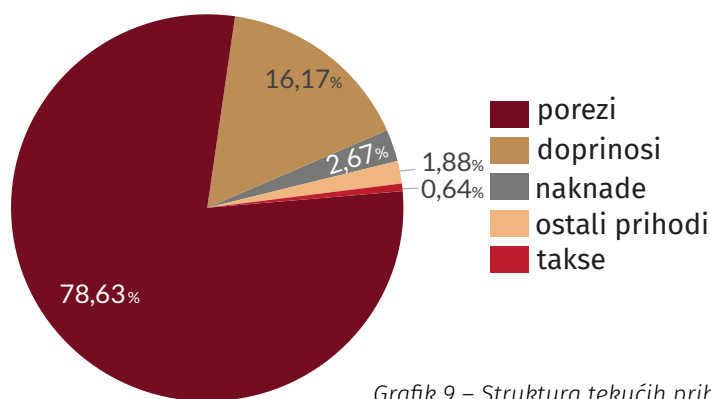
Grafik 8 – Struktura primitaka budžeta (u %)

Tekući prihodi

U odnosu na planirane u 2024. godini, tekući prihodi veći su za 60,52 mil.€, odnosno 2,23%. U odnosu na planirane 2024. godine, najznačajniji rast pokazuju prihodi od naknada, za 18,08%, dok najznačajniji pad bilježe ostali prihodi, za 57,14%.

OPIS	Zakon 2024	Predlog zakona 2025	Procentualna razlika 2025. u odnosu na 2024. godinu
Tekući prihodi	2.716,35	2.776,87	2,23%
Porezi	1.930,32	2.183,58	13,12%
Doprinosi	585,40	449,05	-23,29%
Takse	15,85	17,79	12,23%
Naknade	62,82	74,18	18,08%
Ostali prihodi	121,96	52,27	-57,14%

Tabela 8 – Struktura tekućih primitaka budžeta Crne Gore i procentualna razlika 2025. u odnosu na 2024. godinu (u mil. eura i %)

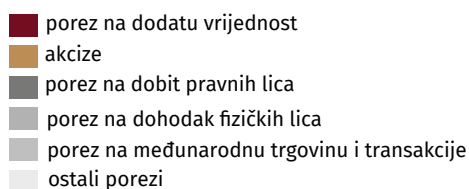


Grafik 9 – Struktura tekućih prihoda (u %)

U okviru tekućih prihoda najznačajniji prihod predstavljaju prihodi od poreza i to 78,63% ukupnih tekućih prihoda.

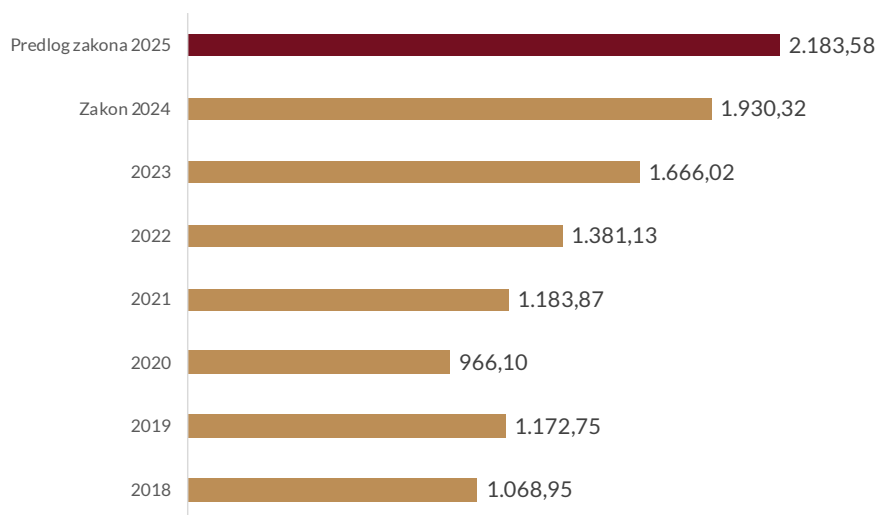
Porezi

U okviru poreza najznačajniji prihod predstavljaju prihodi od poreza na dodatu vrijednost i to 62,86% ukupnih poreskih prihoda.



Grafik 10 – Struktura poreskih prihoda (u %)

U nastavku je trend primitaka od poreza 2018 - 2025. godine:⁵



Grafik 11 – Trend primitaka od poreza u periodu 2018 - 2025. godine (u mil. eura)

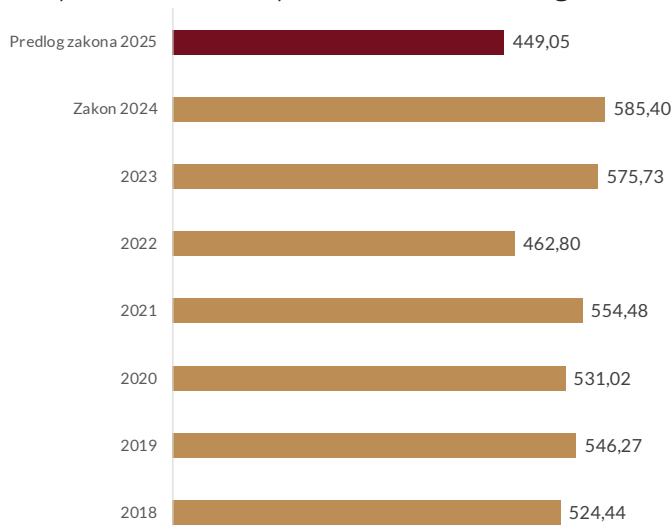
⁵ Podaci za 2018. godinu preuzeti iz Zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2018. godinu. Podaci za period 2019 - 2023. godine preuzeti su iz predloga zakona o završnim računima budžeta Crne Gore za 2019 - 2023. godine. Podaci za 2024. godinu preuzeti su iz Zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Zakon 2024	Predlog zakona 2025	Procentualna razlika 2025 u odnosu na 2024
Porezi	1.068,95	1.172,75	966,10	1.183,87	1.381,13	1.666,02	1.930,32	2.183,58	13,12%
Porez na dohodak fizičkih lica	124,90	125,00	118,34	126,86	83,04	66,41	86,62	108,32	25,06%
Porez na dobit pravnih lica	68,17	72,82	78,43	74,71	90,17	151,28	205,65	219,86	6,91%
Porez na dodatu vrijednost	616,91	695,73	529,78	691,95	908,05	1.059,27	1.199,63	1.372,59	14,42%
Akcize	221,18	235,52	205,39	248,72	245,87	323,12	365,80	403,50	10,31%
Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije	26,63	28,53	22,64	28,30	40,24	52,19	58,30	63,99	9,77%
Ostali porezi	9,31	13,12	9,98	11,26	12,28	13,74	14,32	15,31	6,90%

Tabela 9 – Trend primitaka od poreza u periodu 2018 - 2025. godine (u mil. eura)

Doprinosi

U nastavku je trend primitaka od doprinosa 2018 - 2025. godine:⁶



Grafik 12 – Trend primitaka od doprinosa u periodu 2018 - 2025. godine (u mil. eura)

U odnosu na planirane u 2024. godini, doprinosi su manji za 136,35 mil.€ ili za 23,29%. U odnosu na planirane 2024. godine, prihodi od doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje bilježe pad za 142,44 mil.€ ili za 26,39%.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Zakon 2024	Predlog zakona 2025	Procentualna razlika 2025. u odnosu na 2024
Doprinosi	524,44	546,27	531,02	554,48	462,80	575,73	585,40	449,05	-23,29%
Doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje	316,98	329,18	330,81	343,74	405,90	526,51	539,78	397,34	-26,39%
Doprinosi za zdravstveno osiguranje	182,05	187,75	171,56	180,57	25,06	7,03	3,00	6,00	100,00%
Doprinosi za osiguranje od nezaposlenosti	13,59	15,12	15,42	16,36	18,40	24,22	24,00	26,00	8,34%
Ostali doprinosi	11,82	14,21	13,23	13,81	13,45	17,97	18,62	19,71	5,87%

Tabela 10 – Trend primitaka od doprinosa u periodu 2018 - 2025. godine (u mil. eura)

⁶ Podaci za 2018. godinu preuzeti iz Zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2018. godinu. Podaci za period 2019 - 2023. godine preuzeti su iz predloga zakona o završnim računima budžeta Crne Gore za 2019 -2023. godine. Podaci za 2024. godinu preuzeti su iz Zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu.

Zaduživanje

Nedostajuća sredstva za finansiranje budžeta, u 2025. godini, iznose 1.140.000.000,00 eura.

Za finansiranje nedostajućih sredstava, država će, u 2025. godini, koristiti depozite i sredstva iz postojećih kreditnih aranžmana zaključenih u ranijem periodu, kao i sredstva iz novog zaduženja.

Država se u 2025. godini može zadužiti u iznosu do 900.000.000,00 eura za potrebe obezbjeđenja nedostajućih sredstava u 2025. godini, putem zaključenja kreditnih aranžmana sa međunarodnim finansijskim institucijama, sa domaćim i/ili inostranim bankama sa ili bez garancije Svjetske banke (Policy Based Guarantee), kroz emisiju državnih zapisa i/ili dužničkih hartija od vrijednosti na domaćem i/ili međunarodnom tržištu, kao i/ili zaključenjem bilateralnih ili drugih kreditnih aranžmana.

Država se može u 2025. godini zadužiti u iznosu do 500.000.000,00 eura za potrebe refinansiranja duga i stvaranja fiskalne rezerve za 2026. i 2027. godinu, putem zaključenja kreditnih aranžmana sa međunarodnim finansijskim institucijama, sa domaćim i/ili inostranim bankama, kroz emisiju državnih zapisa i/ili dužničkih hartija od vrijednosti na domaćem i/ili međunarodnom tržištu, kao i/ili zaključenjem bilateralnih ili drugih kreditnih aranžmana.

Vlada, u 2025. godini može zaključiti svop ugovore i ugovore o kupovini derivata u skladu sa standardizovanim okvirnim ugovorom o finansijskim derivatima koji je uobičajen u poslovnoj praksi, odnosno na način uobičajen u poslovnoj praksi, radi zaštite od rizika kamatnih i/ili valutnih promjena u vezi sa kreditnim ugovorom sa kineskom Exim bankom zaključenim 2014. godine za potrebe izgradnje auto-puta Bar-Boljare, prioriteta dionica Smokovac-Uvač Mateševo, kao i u vezi sa drugim postojećim i budućim zaključenim kreditnim ugovorima, emitovanim dužničkim hartijama od vrijednosti i/ili izdatim garancijama u skladu sa ovim zakonom i/ili prethodnim godišnjim zakonima o budžetu Crne Gore. Vlada može zaključiti aranžmane radi regulisanja prava i obaveza po osnovu neriješenih dužničko-povjerilačkih pitanja nastalih sukcesijom duga SFRJ, kao i aranžmane u cilju prijevremene otplate duga u vezi sa kreditnim aranžmanima i/ili emitovanim dužničkim hartijama od vrijednosti u skladu sa zakonom.

Transakcije finansiranja izvršavaće se do nivoa njihovog ostvarenja.

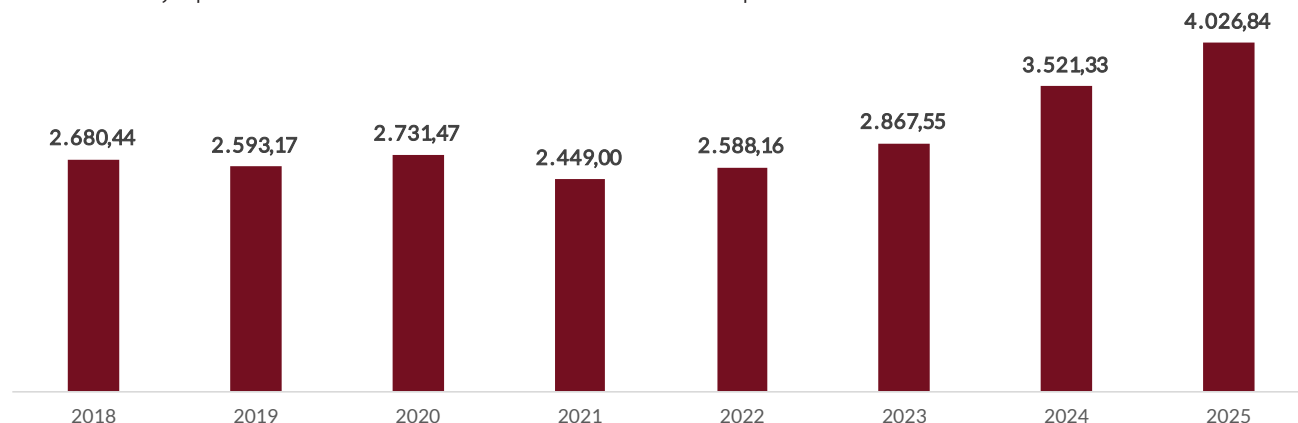
Država može u 2025. godini izdati garancije u ukupnom iznosu do 87.500.000,00 eura, i to:

1. Za kreditni aranžman između Regionalnog vodovoda Crnogorsko primorje DOO i Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), za potrebe druge tranše kreditnog aranžmana, a koji je namijenjen za finansiranje „Projekta unapređenja sistema regionalnog vodosnabdijevanja kroz razvojne projekte“, u iznosu do 12.000.000,00 eura;
2. Za kreditni aranžman između Crnogorskog elektroprenosnog sistema AD Podgorica (CGES) i Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), za potrebe izgradnje 110 kv dalekovoda Vilusi-Herceg Novi, u iznosu do 18.000.000,00 eura;
3. Za kreditni aranžman između Crnogorskog elektroprenosnog sistema AD Podgorica (CGES) i Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), za potrebe finansiranja „Projekta povećanja propusne moći 220 kv dalekovoda“, u iznosu do 15.000.000,00 eura;
4. Za kreditni aranžman između Crnogorskog elektroprenosnog sistema AD Podgorica (CGES) i Francuske razvojne agencije (AFD), za potrebe finansiranja „Projekta rekonstrukcije i proširenja TS 220/110 kv Perućica i nabavke autotransformatora 400/220 kv Pljevlja 2“, u iznosu do 25.000.000,00 eura;
5. Za kreditni aranžman između Regionalnog vodovoda Crnogorsko primorje DOO i kreditora koji će biti utvrđen tokom godine, za potrebe finansiranja „Projekta unapređenja sistema regionalnog vodosnabdijevanja“, u iznosu do 6.000.000,00 eura;
6. Za kreditni aranžman između AD Luke Bar i kreditora koji će biti utvrđen tokom godine, za potrebe finansiranja nabavke dizalice i druge opreme vezane za tu instalaciju, u iznosu do 5.000.000,00 eura;
7. Za kreditni aranžman između Željezničkog prevoza Crne Gore AD Podgorica (ŽPCG) i kreditora koji će biti utvrđen tokom godine, za potrebe finansiranja opravke tri elektromotorna voza proizvođača CAF i dvije elektro lokomotive, u iznosu do 6.500.000,00 eura.

Izdaci budžeta

Izdaci budžeta za 2025. godinu planirani su u iznosu od 4.026,84 mil.€ i veći su za 505,51 mil.€ ili 14,36% u odnosu na planirane za 2024. godinu.

U nastavku je prikazan trend izdataka budžeta države u periodu od 2018. do 2025.⁷



Grafik 13 – Trend izdataka budžeta u periodu 2018 - 2025. godine (u mil. eura)

O P I S	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Zakon 2024	Predlog zakona 2025	Procentualna razlika 2025 u odnosu na 2024
Izdaci	2.680,44	2.593,17	2.731,47	2.449,00	2.588,16	2.867,55	3.521,33	4.026,84	14,36%
Tekući izdaci	788,26	822,77	858,02	875,79	923,67	1.072,63	1.214,36	1.255,08	3,35%
Transferi za socijalnu zaštitu	544,49	554,35	558,68	567,41	667,29	824,86	1.008,97	1.068,00	5,85%
Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	208,73	219,69	281,25	257,07	353,52	380,69	417,61	446,40	6,89%
Kapitalni izdaci	390,98	402,21	230,88	204,67	268,15	239,50	277,92	357,08	28,48%
Pozajmice i krediti	4,60	3,18	1,61	1,32	23,12	10,11	4,95	7,50	51,65%
Otplata dugova	719,51	566,67	684,62	471,52	327,45	321,48	526,64	844,47	60,35%
Rezerve	23,89	24,30	116,41	71,23	24,96	18,27	70,88	48,30	-31,86%

Tabela 11 – Trend izdataka budžeta u periodu 2018 - 2025. godine (mil eura. i u %)

⁷ Podaci za 2018. godinu preuzeti iz Zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2018. godinu. Podaci za period 2019 - 2023. godine preuzeti su iz predloga zakona o završnim računima budžeta Crne Gore za 2019 -2023. godine. Podaci za 2024. godinu preuzeti su iz Zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu.

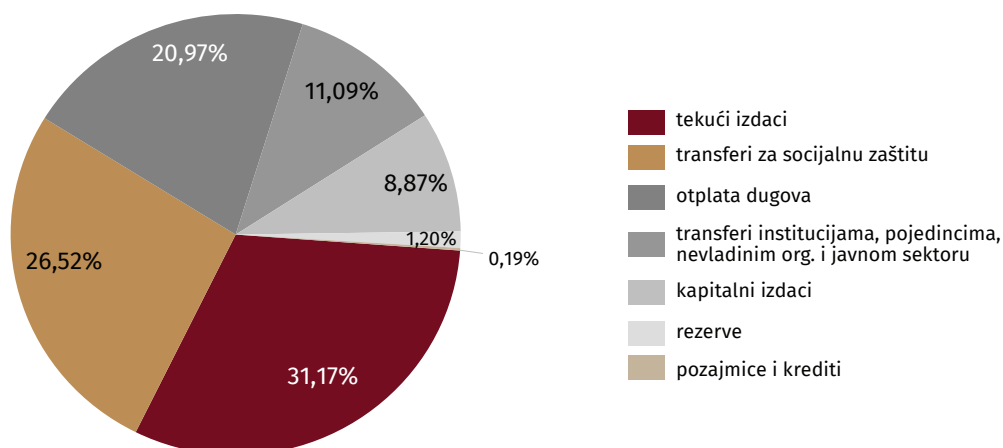
U odnosu na planirane izdatke za 2024. godinu, otplata dugova u 2025. godini planirana je na način da bilježi rast od 60,35%.

O P I S	Zakon 2024	Predlog zakona 2025	Procentualna promjena 2025 u odnosu na 2024
Izdaci	3.521,33	4.026,84	14,36%
Tekući izdaci	1.214,36	1.255,08	3,35%
Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	698,80	717,98	2,74%
Ostala lična primanja	19,82	24,35	22,83%
Rashodi za materijal	52,11	49,99	-4,08%
Rashodi za usluge	76,79	100,25	30,55%
Rashodi za tekuće održavanje	39,07	42,94	9,90%
Kamate	148,70	159,52	7,28%
Renta	13,56	13,26	-2,23%
Subvencije	81,15	68,96	-15,02%
Ostali izdaci	84,35	77,84	-7,72%
Transferi za socijalnu zaštitu	1.008,97	1.068,00	5,85%
Prava iz oblasti socijalne zaštite	212,06	221,54	4,47%
Sredstva za tehnološke viškove	23,06	27,00	17,09%
Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja	737,19	777,21	5,43%
Ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite	21,06	25,56	21,37%
Ostala prava iz zdravstvenog osiguranja	15,60	16,70	7,05%
Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	417,61	446,40	6,89%
Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	378,78	401,05	5,88%
Ostali transferi	38,84	45,35	16,77%
Kapitalni izdaci	277,92	357,08	28,48%
Pozajmice i krediti	4,95	7,50	51,65%
Otplata dugova	526,64	844,47	60,35%
Otplata duga	504,49	820,91	62,72%
Otplata garancija	0,00	0,00	100,00%
Otplata obaveza iz prethodnih godina	22,16	23,56	6,32%
Rezerve	70,88	48,30	-31,86%
Tekuća budžetska rezerva	70,88	48,30	-31,86%

Tabela 12 – Izdaci budžeta 2024. i 2025. (mil eura. i u %)

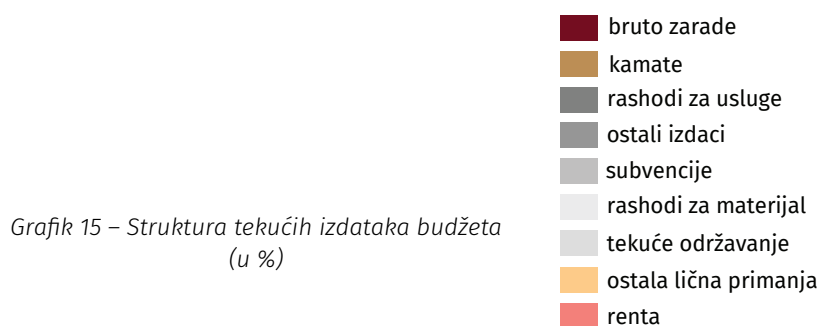
Tekući izdaci

U okviru ukupnih izdataka, tekući izdaci⁸ čine 30,82% i iznose 1.255,08 mil. €:



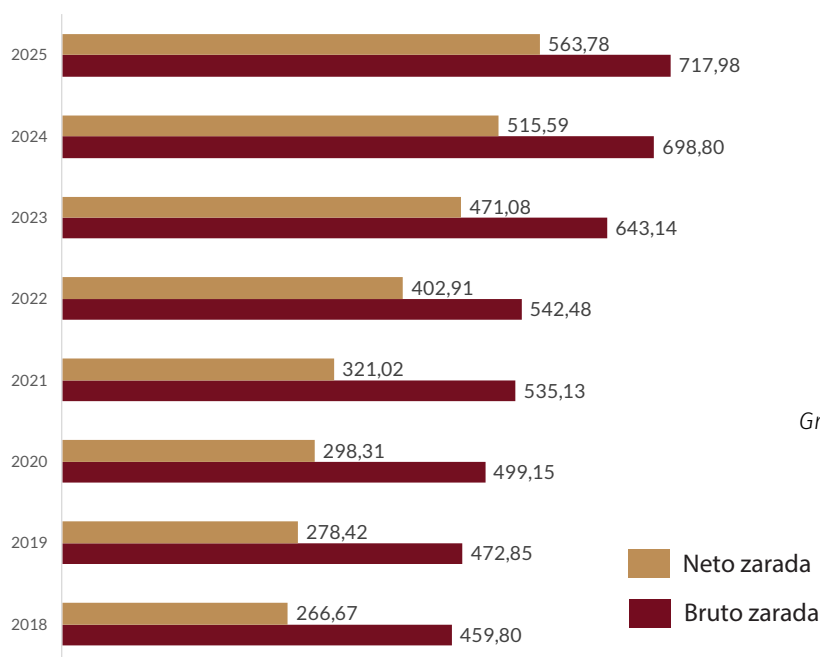
Grafik 14 – Struktura izdataka budžeta (u %)

U okviru tekućih izdataka najznačajniji iznos sredstava opredijeljen je na bruto zarade i doprinose na teret poslodavca i to u iznosu od 57,21%.



Grafik 15 – Struktura tekućih izdataka budžeta (u %)

U nastavku je trend bruto zarada na teret poslodavca i neto zarada u periodu od 2018. do 2025. godine:⁹



Udio neto zarada u bruto zaradama porastao je sa 58,00% u 2018. godini na 78,52% u 2025. godini.

Grafik 16 – Trend bruto i neto zarada 2018 - 2025 (u mil. eura)

⁸ Ukupan iznos tekućih izdataka, sa tekućim izdacima kapitalnog budžeta.

⁹ Podaci za 2018. godinu preuzeti iz Zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2018. godinu. Podaci za period 2019 - 2023. godine preuzeti su iz predloga zakona o završnim računima budžeta Crne Gore za 2019 -2023. godine. Podaci za 2024. godinu preuzeti su iz Zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu.

Ostali izdaci budžeta Crne Gore projektovani su na nivou od 77,87 mil. € i manji su za 6,51 mil. € ili 7,72% u odnosu na planirane za 2024. godinu.

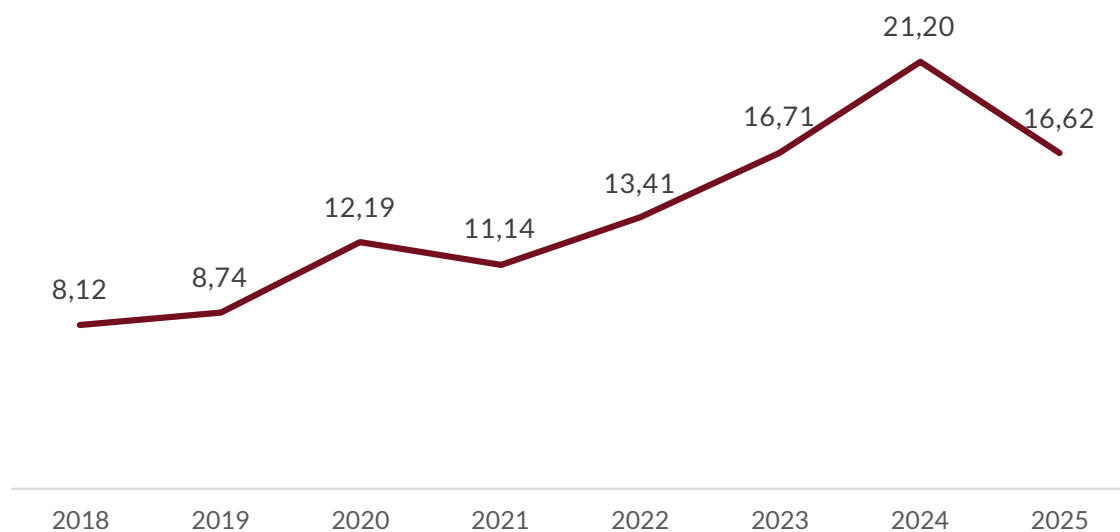
U strukturi ostalih izdataka, najznačajnije učešće imaju troškovi za izradu i održavanje softvera u iznosu od 42,08% i izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu u iznosu od 21,35%.

U nastavku je prikazan trend učešća izdataka po osnovu isplate ugovora o djelu u ostalim izdacima.

O P I S	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Zakon 2024	Predlog zakona 2025
Ostali izdaci	43,56	49,96	48,61	38,70	62,16	52,63	84,35	77,84
Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu	8,12	8,74	12,19	11,14	13,41	16,71	21,20	16,62
Učešće izdataka po osnovu isplate ugovora o djelu u ostalim izdacima	18,64%	17,49%	25,07%	28,78%	21,58%	31,75%	25,13%	21,35%

Tabela 13 – Učešće izdataka po osnovu isplate ugovora o djelu u ostalim izdacima (u mil. eura i %)

U nastavku je trend izdataka po osnovu isplate ugovora o djelu u periodu 2018 – 2025. godine.¹⁰

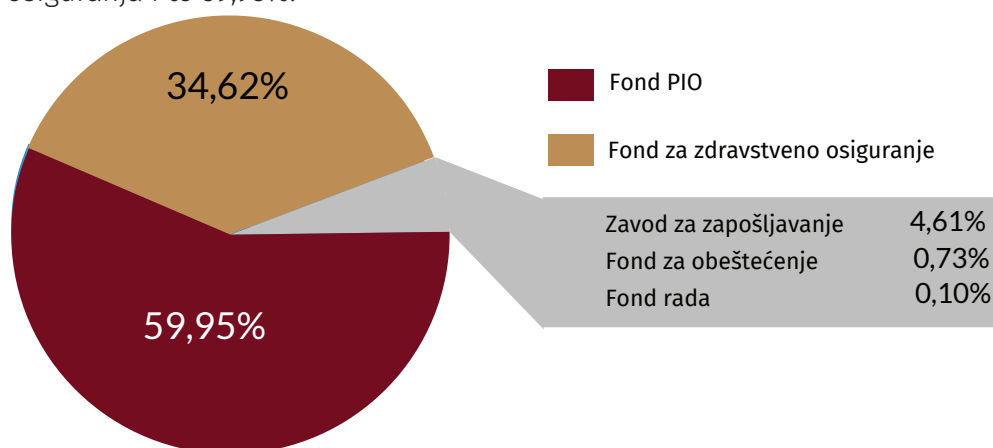


Grafik 18 – Trend izdataka po osnovu isplate ugovora o djelu u periodu 2018 – 2025. godine (u mil. eura)

¹⁰ Podaci za 2018. godinu preuzeti iz Zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2018. godinu. Podaci za period 2019 – 2023. godine preuzeti su iz predloga zakona o završnim računima budžeta Crne Gore za 2019 – 2023. godine. Podaci za 2024. godinu preuzeti su iz Zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu.

Budžet fondova

Najveći udio sredstava budžeta državnih fondova u 2025. godini opredijeljeno je za Fond penzijskog i invalidskog osiguranja i to 59,95%.

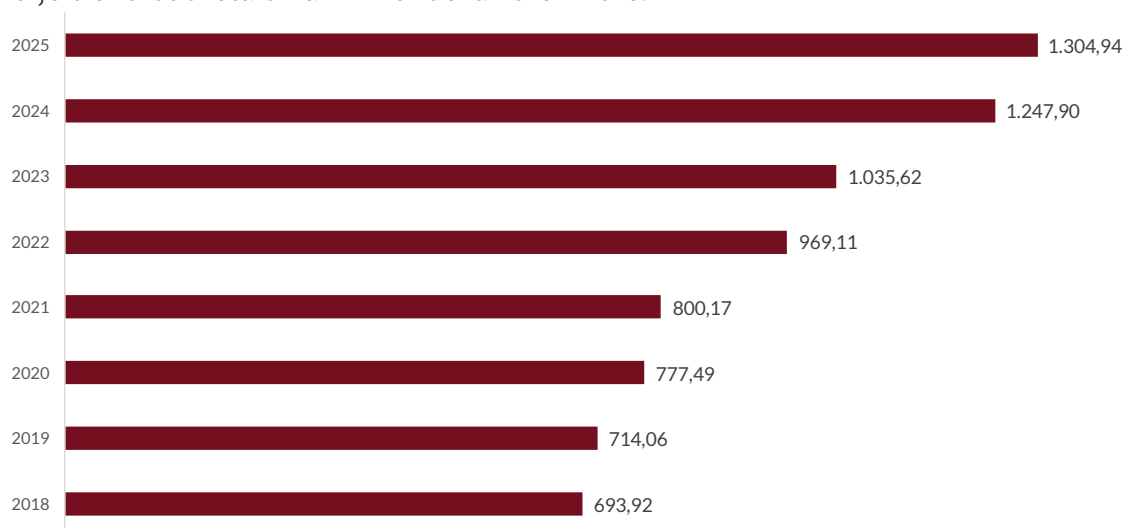


Grafik 19 – Struktura budžeta fondova (u %)

Opis	Zakon 2024	Predlog budžeta 2025	Procentualna promjena 2025 u odnosu na 2024
Fond penzijskog i invalidskog osiguranja	743.931.490,64	783.723.174,11	5,35%
Fond za zdravstveno osiguranje	424.547.372,83	452.632.398,17	6,62%
Zavod za zapošljavanje	55.125.659,62	60.233.366,08	9,27%
Fond za obeštećenje	9.294.911,04	9.533.473,60	2,57%
Fond rada	1.310.529,36	1.264.942,17	-3,48%
Ukupno	1.232.901.458,13	1.307.387.354,13 ¹⁰	5,94%

Tabela 14 – Budžet fondova 2024. i 2025. (mil eura i %)

U nastavku je trend budžeta državnih fondova 2018 - 2025:¹¹



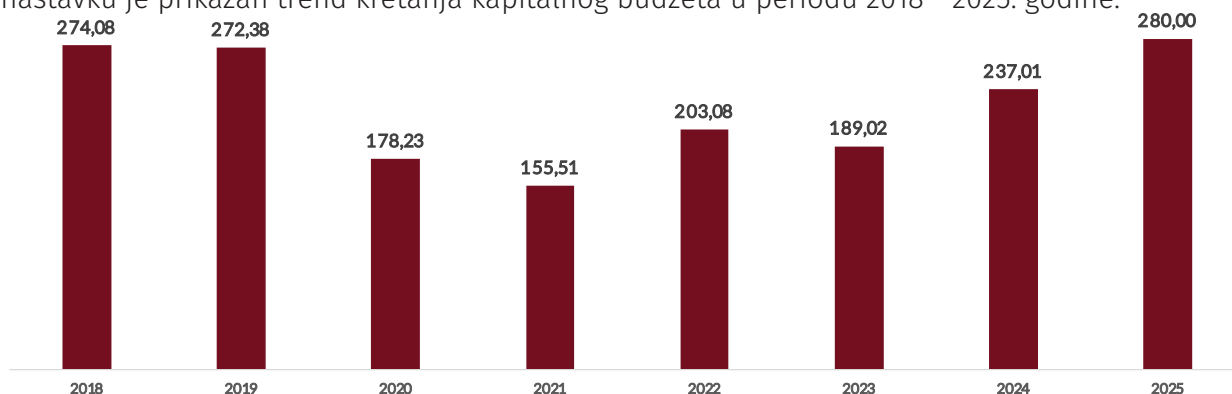
Grafik 20 – Trend budžeta državnih fondova 2018 - 2025. godine (u mil. eura)

¹¹ U navedeni iznos uključena je i stavka 463 - otplata obaveza iz prethodnog perioda u iznosu od 2.237.716,08 eura kod Fonda za zdravstveno osiguranje, 200.000,00 eura kod Zavoda za zapošljavanje; kao i po 1 eur kod Fonda PIO, Fonda za obeštećenje i Fonda rada.

¹¹ Podaci za 2018. godinu preuzeti iz Zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2018. godinu. Podaci za period 2019 - 2023. godine preuzeti su iz predloga zakona o završnim računima budžeta Crne Gore za 2019 -2023. godine. Podaci za 2024. godinu preuzeti su iz Zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu.

Kapitalni budžet

U nastavku je prikazan trend kretanja kapitalnog budžeta u periodu 2018 - 2025. godine:¹²



Grafik 21 – Trend kapitalnog budžeta 2018 - 2025 (u mil. eura)



Sredstva Kapitalnog budžeta planirana su u ukupnom iznosu od 280,00 mil. € za realizaciju 342 kapitalnih projekata ukupne procijenjene vrijednosti 3,667 mlrd €. Od navedenog je 64 novih projekata ukupne procijenjene vrijednosti od 805 mil. €.

U Predlogu zakona o Budžetu za 2025. godinu, pored [11 sa Liste prioritetnih projekata](#), koje je bodovala Komisija za ocjenjivanje kapitalnih projekata, predviđeno je i 28 novih projekata od izuzetnog značaja za državu, 22 projekta za koje su ugovoreni ili već raspisani tenderi u toku 2024. godine sa „kumulativnih aktivnosti“, kao i dva nova IPA projekta i jedan shodno Zakonu o prijestonici.

Iz opštih prihoda budžeta planirano je izdvajanje od 190 mil. €, dok su takođe sredstva planirana iz EU donacija i kredita, namijenjenih za izgradnju druge dionice autoputa Bar-Boljare, od Mateševa do Andrijevice. Predloženim zakonom su stvorene pretpostavke za finansiranje svih drugih projekata koji se kofinansiraju iz EU donacija (IPA projekti), kao i iz namjenski ugovorenih kredita i drugih donacija koji će se ostvariti do nivoa izvršenja.

Upravi za saobraćaj planirana su sredstva **u ukupnom iznosu od 165,00 mil. €** za realizaciju **74 projekta**, ukupne procijenjene vrijednosti **1,801 mlrd. €, od čega je njih 62 koji su bili sastavni dio Zakona o budžetu za 2024. godinu** (već započeti projekti ili im predstoji raspisivanje tendera), dok su za 2025. godinu planirana sredstva i za realizaciju **12 novih projekata u ukupnom iznosu od oko 8,84 mil.€** ili ti 5% od ukupnog kapitalnog budžeta Uprave.

Planirana sredstva za projekat „izgradnje Autoputa Bar-Boljare“ u iznosu od oko 100 mil. €, što je 61% ukupnog budžeta Uprave, odnose se na početak izgradnje druge dionice od Mateševa do Andrijevice, ali i za izradu projektne dokumentacije drugih dionica autoputa. Takođe, u 2025. godini su planirana sredstva u iznosu od 5 mil.€, namijenjenih za izradu projektne dokumentacije za Jadransko-jonski autoput i brzih saobraćajnica duž crnogorskog primorja i prema granici sa Bosnom i Hercegovinom.

¹² Podaci za 2018. godinu preuzeti iz Zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2018. godinu. Podaci za period 2019 - 2023. godine preuzeti su iz predloga zakona o završnim računima budžeta Crne Gore za 2019 -2023. godine. Podaci za 2024. godinu preuzeti su iz Zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu.

Upravi za kapitalne projekte planirana su sredstva u iznosu od **115,00 mil. €** za finansiranje **268 projekata**, ukupne procijenjene vrijednosti **1,866 mlrd. €**, od čega je za realizaciju **52 nova projekata**, uključujući i 11 „zrelih“ sa Liste prioriternih projekata, planiran **ukupan iznos od oko 33,85 mil.€** ili 29% od ukupnog kapitalnog budžeta Uprave.

Od projekata koje je Vlada usvojila kao izuzetno značajne za državu, između ostalog, su „Univerzitetski klinički centar u Podgorici“, procijenjene vrijednosti 199 mil.€, i „Stambeni kompleks na „Veljem brdu“ u Podgorici, procijenjene vrijednosti 60 mil.€.

Raspodjela sredstava po programskoj klasifikaciji za 2025. godinu i finansijske projekcije za 2026. i 2027. godinu data je u tabeli:

Naziv programa	Budžet 2025.	Procjena 2026.	Procjena 2027.
Infrastrukturni projekti za potrebe državnih organa	0,03	0,91	1,26
Uređenje i upravljanje u sistemu pravosuđa	3,61	3,98	2,75
Javna bezbjednost	0,16	0,14	0,14
Funkcionisanje Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore	7,00	6,36	6,60
Turistička djelatnost	9,93	15,16	20,53
Industrijski i regionalni razvoj	9,20	8,32	8,43
Poljoprivreda	0,21	0,26	0,35
Uređenje i nadzor u oblasti saobraćaja	0,28	0,10	0,19
Realizacija putne infrastrukture i niskogradnje	193,58	197,64	205,59
Ekologija i priroda	15,57	11,14	10,22
Uređenje prostora, građevinarstvo i stambeni razvoj	10,00	17,65	22,00
Uređenje, nadzor i razvoj svih nivoa obrazovnog sistema	10,92	9,73	10,94
Sport	2,44	11,30	13,27
Razvoj nauke i tehnologije	0,83	0,82	0,99
Zaštita, očuvanje i razvoj kulturne baštine	1,03	1,01	1,62
Zaštita, očuvanje i unapređenje zdravlja	12,68	11,39	12,19
Socijalna zaštita	2,54	3,30	3,52
UKUPNO	280,00	299,19	320,61
Ukupni izdaci kao procenat učešća u BDP-u	3,50%	3,60%	3,70%

Tabela 15 – Kapitalni budžet, programska klasifikacija, plan i projekcije za 2025-2027. godinu (u mil. eura)

U nastavku je tabela kojom je predstavljeno deset aktivnosti (projekata) sa najvećim iznosom opredijeljenih sredstava u kapitalnom budžetu za 2025. godinu:

Aktivnost (projekat)	iznos
Autoput Bar-Boljare	100,02
Izgradnja stambenog kompleksa sa pratećom komunalnom infrastrukturom u naselju "Velje brdo", Podgorica	10,00
Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 Tivat-Jaz, izgradnja bulevara	5,00
Izrada projektne dokumentacije za Jadransko-jonski autoput i brze saobraćajnice	5,00
Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 Rožaje-Špiljani sa sanacijom tunela i mostova	4,07
Rekonstrukcija magistralnog puta M-2 Lepenac-Ribarevina-Poda-Berane	4,00
Izgradnja puta Petlja-Veruša-Lopate	3,35
Obilaznica Rožaje, II faza	3,10
Izgradnja i rekonstrukcija puta Vtulja-Mijakovići	3,09
Izgradnja zapadne obilaznice Podgorice	3,05

Tabela 16 – Deset projekata sa najvećim iznosom opredijeljenih sredstava (u mil. eura)

Transakcije finansiranja

Sljedeća tabela pokazuje obaveze u toku 2025. godine:

Opis	Glavnica	Kamata	Ukupno
Obaveze rezidentima	56,72	12,4	69,12
Obaveze nerezidentima	764,1	147,03	911,13
Obaveze iz prethodnog perioda	-	-	20,5
UKUPNO	820,82	159,43	1.000,75 ¹³

Tabela 17 – Transakcije finansiranja (mil eura.)

Pored navedenog planirani iznos na poziciji 4418 uključuje:

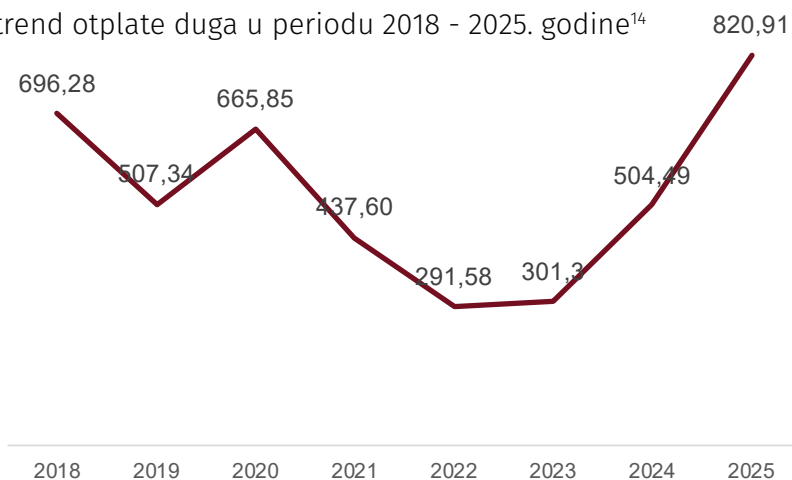
- izdatke za kupovinu hartija od vrijednosti po osnovu povećanja kapitala u Banci za razvoj Savjeta Evrope – CEB, po osnovu pristupanja Crne Gore grupi donatora – IDA i generalnog povećanja kapitala - IFC;
- implementaciju Plana restrukturiranja Instituta Igalo AD, u slučaju njegovog usvajanja od strane Skupštine akcionara društva i pozitivnog mišljenja Agencije za zaštitu konkurencije. U skladu sa Planom restrukturiranja, ukupno procijenjeno ulaganje u Institut iznosi 105 mil.€ od čega država kao većinski vlasnik učestvuje u ukupnom ulaganju 60%, u skladu sa pravilima Zakona o kontroli državne pomoći, što iznosi 63 mil.€. Ulaganje će se sprovesti kroz proces dokapitalizacije shodno dinamici utvrđenoj Planom restrukturiranja. U 2025. godini neophodno je obezbijediti sredstva u iznosu od 32 mil.€ i to za: izmirenje akumuliranih obaveza društva iz prethodnog perioda, održavanje tekuće likvidnosti i otkup akcija manjinskih akcionara. U narednim godinama, opredijeljena sredstva odnose se na investiciono ulaganje.

¹³ Planirani iznos otplate duga obuhvata pozicije 4611, 4612, 4161, 4162 i 4630, odnosno, ovim iznosom nije obuhvaćen iznos od 8,2 mil. € planiran za otpatu po osnovu restitucije koji se planira u okviru budžeta Fonda za obeštećenje.

Otplata duga

Otplata duga u 2025. godini planirana je u iznosu 820,91 mil. € ili 10,31% BDP-a. U odnosu na utvrđenu Zakonom o Budžetu za 2024. godinu veća je za 316,42 mil. € ili 62,72%.

U nastavku je trend otplate duga u periodu 2018 - 2025. godine¹⁴

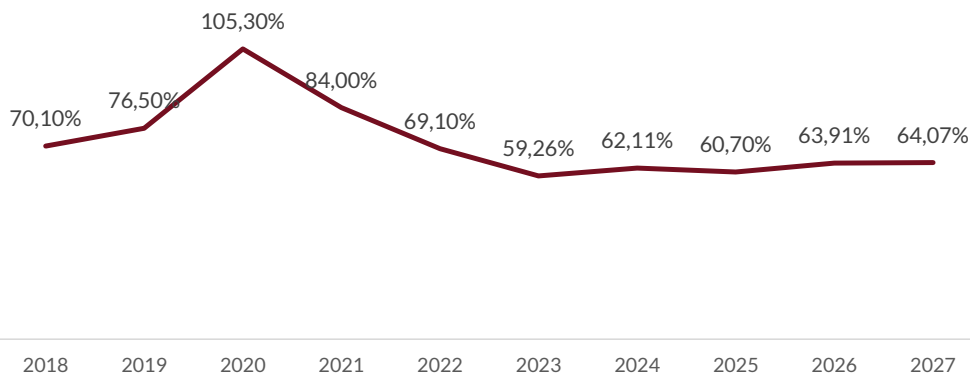


Grafik 22 – Trend otplate duga (u mil. eura.)

Javni dug

Na kraju 2023. godine javni dug Crne Gore iznosio je 4.126,81 mil.€, što je činilo 59,3% BDP-a. Uzimajući u obzir depozite Ministarstva finansija, u iznosu od 152,41 mil.€, neto javni dug Crne Gore iznosio je 3.974,40 mil.€, odnosno 57,1% BDP-a.

U nastavku je trend učešća javnog duga u BDP-u u periodu 2018 - 2027. godine¹⁵



Grafik 23 – Trend javnog duga u periodu 2018 - 2027. godine (u% BDP-a)

U nastavku je tabela koja pokazuje kretanje učešća javnog duga u periodu 2024 - 2027. godine:

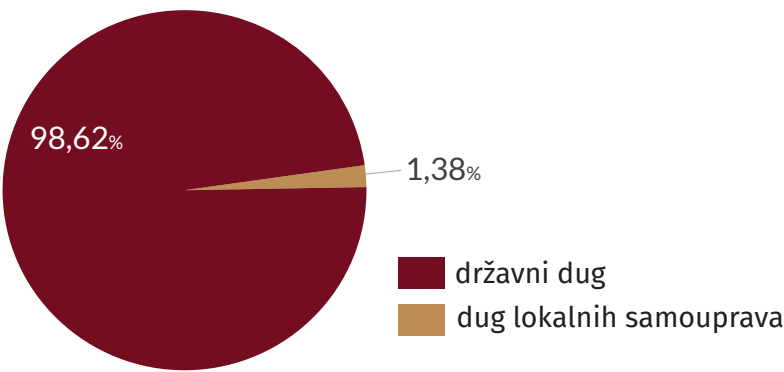
javni dug (% BDP)	2024	2025	2026	2027
Budžet 2025	62,11%	60,70%	63,91%	64,07%
Fiskalna strategija	63,28%	61,79%	65,05%	65,21%

Tabela 18 – Trend učešća javnog duga u BDP-u u periodu 2024 - 2027. godine (u%)

¹⁴ Podaci za 2018. godinu preuzeti iz Zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2018. godinu. Podaci za period 2019 - 2023. godine preuzeti su iz predloga zakona o završnim računima budžeta Crne Gore za 2019 - 2023. godine. Podaci za 2024. godinu preuzeti su iz Zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu.

¹⁵ Podaci o javnom dugu za 2018. godinu preuzeti su iz Zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2018. godinu. Podaci o javnom dugu za 2019 - 2023. preuzeti iz predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2019 - 2023. godinu. Podaci o BDP-u preuzeti sa internet stranice Uprave za statistiku Crne Gore – Monstat. Udio u BDP - u obračun je Parlamentarne budžetske kancelarije.

U nastavku je grafikon koji prikazuje odnos državnog duga i duga lokalnih samouprava na dan 30.09.2024. godine.



Grafik 24 – Struktura javnog duga na dan 30.09.2024. godine (u%)

U odnosu na strukturu dugovanja prema rezidentima, najveći iznos duga odnosi se na obaveze po osnovu kredita kod poslovnih banaka u iznosu od 191,34 mil.€, dok se u strukturi spoljnog duga izdvaja dug po osnovu euroobveznica u iznosu od 2.437,76 mil.€.

Dugovanja prema rezidentima	iznos	Dugovanja prema nerezidentima	iznos
Kredit kod poslovnih banaka	191,34	Eurobond	2.437,76
Obaveze po osnovu obeštećenja	75,06	Kineska Exim banka	633,58
Domaće obveznice	50,00	Sindicirani zajmovi PBG 1 i PBG 2	301,30
Pravna lica i privredna društva	28,08	Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)	174,99
Stara devizna štednja	10,11	Evropska investiciona banka (EIB)	109,15

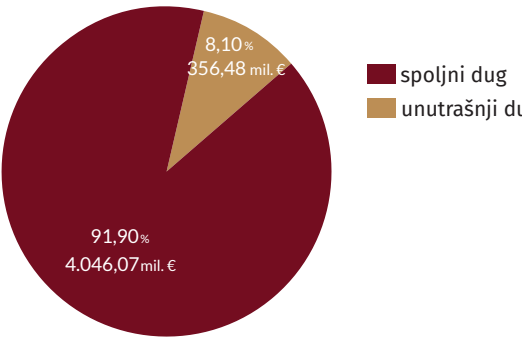
Tabela 19 – Najveća dugovanja na dan 30.09.2024. godine (mil eura)¹⁶

Državni dug

Državni dug, na dan 31.12.2023. godine, iznosio je 4.059,91 mil.€, ili 58,30% BDP-a. Uzimajući u obzir depozite Ministarstva finansija, u iznosu od 152,41 mil.€, neto državni dug na kraju 2023. godine iznosio je 3.907,5 mil.€ ili 56,11% BDP-a.

Državni dug, na dan 30.09.2024. godine, iznosio je 4.402,55 mil.€, ili 59,36% BDP-a. Uzimajući u obzir depozite Ministarstva finansija, neto državni dug na dan 30.09.2024. godine iznosio je 3.784,61 mil.€ ili 51,03% BDP-a. Depoziti Ministarstva finansija, na dan 30.09.2024. godine, iznosili su 617,94 mil.€, uključujući 38.447 unci zlata (čija je vrijednost na dan 30.09.2024. godine 90,69 mil.€) ili 8,33% BDP-a.

U nastavku je grafikon koji prikazuje strukturu državnog duga na dan 30.09.2024. godine.



Grafik 25 – Struktura državnog duga na dan 30.09.2024. godine (u%)

16 Prema kursu na dan 30.09.2024. godine.

Stanje državnih garancija

Ugovoreni iznos izdatih državnih garancija, na 30.09.2024. godine, iznosi 583,05 mil.€. Od ovog iznosa, angažovana sredstva iznose oko 444,85 mil.€. Stanje duga na 30.09.2024. godine, po garancijama izdatim domaćim i ino kreditorima, iznosi 135,52 mil.€, što predstavlja 1,83% BDP-a.

Opis	ugovoreni iznos	povučeni iznos	stanje duga
ino garancije	527,6	390,8	117,6
domaće garancije	55,4	54,1	17,9
Ukupno	583,10	444,90	135,50

Tabela 20 – Stanje državnih garancija na dan 30.09.2024. godine (mil eura)

Angažovani iznos garancija koje je Vlada Crne Gore izdala za zajmove kod ino kreditora, prema preliminarnim podacima, iznosi oko 390,78 mil.€, dok je stanje duga po istim 117,57 mil.€ ili 1,59 BDP-a. Angažovani iznos garancija koje je Vlada Crne Gore izdala za zajmove kod domaćih kreditora, na dan 30.09.2024. godine, iznosi oko 54,07 mil.€, dok je stanje duga po istim 17,95 mil.€ ili 0,24% BDP-a.

Tokom 2024. godine država je izdala 3 državne garancije:

- Ugovor o garanciji za kreditni aranžman između Željezničkog prevoza Crne Gore A.D. Podgorica (ŽPCG) i Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), za Projekat finansiranja nabavke novih vozova koji bi se koristili u lokalnom prevozu putnika. Ugovorena vrijednost kredita iznosi 30 mil.€.
- Ugovor o garanciji za kreditni aranžman između Montecargo AD Podgorica i Crnogorske komercijalne banke A.D. Podgorica, za Projekat finansiranja investicionih popravki voznih sredstava (lokomotiva i vagona). Riječ je o kreditu u vrijednosti od 3 mil.€, sa periodom otplate od 72 mjeseca i fiksnom kamatnom stopom od 5,5% godišnje. Državna garancija je izdata na 80% iznosa kreditnog zaduženja.
- Ugovor o garanciji za kreditni aranžman između Crnogorskog elektroprenosnog sistema AD Podgorica (CGES) i EBRD, a za potrebe finansiranja izgradnje 400/110 kV TS Brezna, u iznosu do 30 mil.€.

Potrošačke jedinice

Najveća izdvajanja

U nastavku je tabela kojom je predstavljeno deset potrošačkih jedinica sa najviše opredijeljenih sredstava u Budžetu Crne Gore za 2025. godinu:

Organizaciona klasifikacija	Predlog zakona 2025
Ministarstvo finansija - upravljanje javnim dugom	875.450.005,00
Fond penzijskog i invalidskog osiguranja	783.723.174,11
Fond za zdravstveno osiguranje	452.632.398,17
Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	333.558.790,45
Ministarstvo finansija	266.884.185,10
Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije	251.805.442,09
Uprava za saobraćaj	165.000.013,00
Ministarstvo unutrašnjih poslova	131.894.535,72
Uprava za kapitalne projekte (kapitalni budžet)	115.000.000,00
Ministarstvo odbrane	78.752.151,45

Tabela 21 – Deset potrošačkih jedinica sa najviše opredjeljenih sredstava u 2025. godini (u eur.)

U cilju uporedivosti podataka, dat je pregled institucija koje su u skladu sa Izmjenama i dopunama Zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu preuzele nadležnosti i postale pravni sljedbenici u odnosu na institucije koje su funkcionisale u skladu sa prvobitnim Zakonom o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu, sa institucijama čiji budžet je utvrđen Predlogom zakona o Budžetu za 2025. godinu.¹⁷

	Prvobitni Zakon o Budžetu 2024	Rebalans 2024	Plan 2025
Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	4.386.383,02	3.422.694,48	
Ministarstvo saobraćaja (pravni sljedbenik)			3.192.955,01
Ministarstvo pomorstva		963.690,56	6.868.344,83
	Prvobitni Zakon o Budžetu 2024	Rebalans 2024	Plan 2025
Ministarstvo rada i socijalnog staranja	243.682.536,33	156.248.417,76	
Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga (pravni sljedbenik)			3.346.305,78
Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije		87.435.135,68	251.805.442,09
	Prvobitni Zakon o Budžetu 2024	Rebalans 2024	Plan 2025
Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera	8.816.247,00	7.152.868,07	
Ministarstvo turizma (pravni sljedbenik)			3.863.837,08
Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera		1.663.380,06	3.378.141,05
	Prvobitni Zakon o Budžetu 2024	Rebalans 2024	Plan 2025
Ministarstvo energetike i rudarstva	2.021.537,00	2.646.920,00	
Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa		2.352.555,52	3.401.402,49
Ministarstvo energetike (pravni sljedbenik)			2.641.097,67
	Prvobitni Zakon o Budžetu 2024	Rebalans 2024	Plan 2025
Uprava za saradnju sa dijasporom – iseljenicima	970.900,00	970.900,00	
Ministarstvo dijaspore (pravni sljedbenik)			1.296.596,09

Tabela 22 – Pregled budžeta institucija koje su izmjenjene reorganizacijom Vlade Crne Gore u 2024. godini (u eur.)

17 U skladu sa reorganizacijom Vlade Crne Gore, odnosno izmijenjenom Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave, te usklađivanja naziva i programske strukture potrošačkih jedinica izvršena su tehnička usaglašavanja Zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu. U djelokrugu utvrđenom navedenom uredbom, nastavljaju sa radom:

- Ministarstvo saobraćaja i pomorstva pod nazivom Ministarstvo saobraćaja
- Ministarstvo rada i socijalnog staranja pod nazivom Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga
- Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera pod nazivom Ministarstvo turizma
- Ministarstvo energetike i rudarstva pod nazivom Ministarstvo energetike.

Nadalje, u skladu sa djelokrugom utvrđenim ovom uredbom, definišu se nove potrošačke jedinice koje se, u skladu sa istom, formiraju preuzimanjem nadležnosti, kao i državnih službenika i namještenika koji su vršili preuzete poslove, opremu i službenu dokumentaciju, i to:

- Ministarstvo dijaspore od Ministarstva vanjskih poslova i Uprave za saradnju sa dijasporom-iseljenicima
- Ministarstvo regionalnog-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama od Ministarstva javne uprave i Ministarstva ekonomskog razvoja
- Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije od Ministarstva rada i socijalnog staranja
- Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa od Ministarstva energetike i rudarstva
- Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera od Ministarstva turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera;
- Ministarstvo pomorstva od Ministarstva saobraćaja i pomorstva.

Najveće promjene u apsolutnom iznosu u odnosu na 2024. godinu¹⁸

U nastavku je tabela kojom je predstavljeno deset potrošačkih jedinica kod kojih je predloženo najveće povećanje sredstava u apsolutnom iznosu:

Organizaciona klasifikacija	Zakon 2024	Predlog zakona 2025	Apsolutna razlika	Procentualna razlika
Ministarstvo finansija (upravljanje javnim dugom)	526.597.722,00	875.450.005,00	348.852.283,00	66,25%
Uprava za saobraćaj (kapitalni budžet)	115.712.318,68	165.000.013,00	49.287.694,32	42,60%
Fond penzijskog i invalidskog osiguranja	743.931.490,64	783.723.174,11	39.791.683,47	5,35%
Fond za zdravstveno osiguranje	427.277.609,66	452.632.398,17	25.354.788,51	5,93%
Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	313.063.565,61	333.558.790,45	20.495.224,84	6,55%
Uprava za državnu imovinu	23.558.222,42	29.812.072,91	6.253.850,49	26,55%
Ministarstvo unutrašnjih poslova	125.760.987,55	131.894.535,72	6.133.548,17	4,88%
Ministarstvo kulture i medija	29.549.954,01	33.271.237,12	3.721.283,11	12,59%
Ministarstvo zdravlja	5.633.713,76	9.189.948,46	3.556.234,70	63,12%
Skupština Crne Gore	11.390.643,02	14.493.505,95	3.102.862,93	27,24%

Tabela 23 – Deset potrošačkih jedinica sa najvećim povećanjem u apsolutnom iznosu u odnosu na 2024. godinu (u eur. i %)

U nastavku je tabela kojom je predstavljeno deset potrošačkih jedinica kod kojih je predloženo najveće smanjenje sredstava u apsolutnom iznosu u odnosu na 2024. godinu.

Organizaciona klasifikacija	Zakon 2024	Predlog zakona 2025	Apsolutna razlika	Procentualna razlika
Uprava za statistiku	11.071.534,56	3.057.950,11	-8.013.584,45	-72,38%
Zavod za zapošljavanje	67.125.659,62	60.233.366,08	-6.892.293,54	-10,27%
Uprava za kapitalne projekte (kapitalni budžet)	121.300.640,14	115.000.000,00	-6.300.640,14	-5,19%
Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava	4.814.936,67	2.580.745,53	-2.234.191,14	-46,40%
Ministarstvo pravde	6.881.045,28	4.676.508,12	-2.204.537,16	-32,04%
Uprava za izvršenje krivičnih sankcija	15.565.046,05	14.132.395,57	-1.432.650,48	-9,20%
Uprava za željeznice	23.572.398,04	22.337.549,64	-1.234.848,40	-5,24%
Uprava za saobraćaj	14.917.433,00	14.167.915,00	-749.518,00	-5,02%
Državni arhiv	2.771.836,04	2.431.653,08	-340.182,96	-12,27%
Agencija za sprječavanje korupcije	2.470.000,00	2.129.993,99	-340.006,01	-13,77%

Tabela 24 – Deset potrošačkih jedinica sa najvećim smanjenjem u apsolutnom iznosu u odnosu na 2024. godinu (u eur. i %)

¹⁸ Tabela 23, 24, 25 i 26 ne sadrže institucije koje su prikazane tabelom 22.

Najveće procentualne razlike u odnosu na 2024. godinu

U nastavku je tabela kojom je predstavljeno deset potrošačkih jedinica kod kojih je predloženo najveće procentualno povećanje sredstava u odnosu na 2024. godinu:

Organizaciona klasifikacija	Zakon 2024	Predlog zakona 2025	Apsolutna razlika	Procentualna razlika
Ministarstvo finansija (upravljanje javnim dugom)	526.597.722,00	875.450.005,00	348.852.283,00	66,25%
Ministarstvo zdravlja	5.633.713,76	9.189.948,46	3.556.234,70	63,12%
Ministarstvo regionalno-investicionog razvoja i saradnje sa nevladinim organizacijama	1.467.618,75	2.297.624,36	830.005,61	56,55%
Komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki	362.988,62	528.429,87	165.441,25	45,58%
Ministarstvo rudarstva, nafte i gasa	2.352.555,52	3.401.402,49	1.048.846,97	44,58%
Službeni list Crne Gore	177.300,00	255.000,00	77.700,00	43,82%
Uprava za saobraćaj (kapitalni budžet)	115.712.318,68	165.000.013,00	49.287.694,32	42,60%
Uprava za igre na sreću	637.194,27	852.754,55	215.560,28	33,83%
Uprava za ugljovodonike	547.645,77	703.013,41	155.367,64	28,37%
Ispitni centar	1.302.569,78	1.665.566,00	362.996,22	27,87%

Tabela 25 – Deset potrošačkih jedinica sa najvećim povećanjem u procentualnom iznosu u odnosu na 2024. godinu (u eur. i %)

U nastavku je tabela kojom je predstavljeno deset potrošačkih jedinica kod kojih je predloženo najveće procentualno smanjenje sredstava u odnosu na 2024. godinu:

Organizaciona klasifikacija	Zakon 2024	Predlog zakona 2025	Apsolutna razlika	Procentualna razlika
Uprava za statistiku	11.071.534,56	3.057.950,11	-8.013.584,45	-72,38%
Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava	4.814.936,67	2.580.745,53	-2.234.191,14	-46,40%
Ministarstvo pravde	6.881.045,28	4.676.508,12	-2.204.537,16	-32,04%
Agencija za sprječavanje korupcije	2.470.000,00	2.129.993,99	-340.006,01	-13,77%
Državni arhiv	2.771.836,04	2.431.653,08	-340.182,96	-12,27%
Zavod za zapošljavanje	67.125.659,62	60.233.366,08	-6.892.293,54	-10,27%
Uprava za izvršenje krivičnih sankcija	15.565.046,05	14.132.395,57	-1.432.650,48	-9,20%
Državna revizorska institucija	3.372.259,65	3.117.933,35	-254.326,30	-7,54%
Uprava za zaštitu kulturnih dobara	1.198.992,81	1.123.695,86	-75.296,95	-6,28%
Uprava za željeznice	23.572.398,04	22.337.549,64	-1.234.848,40	-5,24%

Tabela 26 – Deset potrošačkih jedinica sa najvećim smanjenjem u procentualnom iznosu u odnosu na 2024. godinu (u eur. i %)

Budžeti institucija koje utvrđuje Odbor za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore

Državna revizorska institucija

U skladu sa članom 51 stav 3 Zakona o Državnoj revizorskoj insitituciji (DRI), Nacrt budžeta DRI predlaže Senat i dostavlja ga nadležnom radnom tijelu Skupštine za poslove finansija. Nacrt budžeta DRI utvrđuje nadležno radno tijelo Skupštine za poslove finansija i dostavlja ga Vladi. **Vlada, ukoliko u predlogu godišnjeg zakona o budžetu izvrši izmjene iz nacrta budžeta DRI, dostavlja Skupštini pisano obrazloženje.**

Predlogom zakona o Budžetu Crne Gore za 2025. godinu, za DRI opredijeljena su sredstva u iznosu od 3.117.933,35€, što je za **443.433,56 € manje u odnosu na iznos koji je Odbor za ekonomiju, finansije i budžet utvrdio i dostavio Vladi.**

Agencija za sprečavanje korupcije

U skladu sa članom 100 Zakona o sprečavanju korupcije, nacrt budžeta Agencije za sprečavanje korupcije (ASK) predlaže Savjet Agencije i dostavlja ga nadležnom tijelu Skupštine. Nakon utvrđivanja, nadležno tijelo Skupštine dostavlja Nacrt budžeta Agencije Vladi, kako bi bio uključen u predlog godišnjeg zakona o budžetu. Odobrena sredstva za funkcionisanje i rad Agencije **ne mogu biti manja od 0,2% tekućeg budžeta Crne Gore. Ukoliko Vlada izvrši izmjene iz nacrta budžeta Agencije koji je utvrdilo nadležno tijelo Skupštine, u obavezi je da o istom dostavi pisano obrazloženje Skupštini.**

Predlogom zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu, za ASK su opredijeljena sredstva u iznosu od 2.129.993,99 €, što je za **567.936,01 € manje u odnosu na iznos koji je Odbor za ekonomiju, finansije i budžet utvrdio i dostavio Vladi.**

Imajući u vidu da je tekući budžet Crne Gore predložen u iznosu od 1.507,41 mil. €, **budžet ASK-a ne može biti manji od 3.014.826,45 €.**¹⁹

Programski budžet

Najveći udio budžetskih izdataka, po programskoj klasifikaciji, će u 2025. godini, biti opredijeljen za Glavni program **Javne finansije, 30,00%**, zatim za **Socijalno staranje, 25,80%**, dok će se **najmanje** izdvajati za Glavni program **Kulturu 0,89%** i **Prostorno planiranje i zaštitu životne sredine, 1,20%**.

¹⁹ Agencija za sprečavanje korupcije se povodom navedenog obratila Odboru za ekonomiju, finansije i budžet dopisom br. 00-63-7/24-142 od 22.novembra 2024. godine.

Budžetski izdaci u 2025. godini, po programskoj klasifikaciji - po glavnim programima, raspoređeni su na sljedeći način:



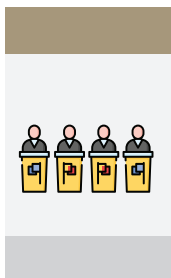
Grafik 26 – Struktura programskog budžeta (u%)

Struktura budžetskih izdataka po programskoj klasifikaciji, po glavnim programima, data je u sljedećoj tabeli:

Glavni program	2024	2025	Procjena 2026	Procjena 2027
Politički sistem i upravljanje	97,49	101,63	107,2	108,7
Pravosuđe i zaštita prava	80,4	81,5	83,35	82,75
Javna bezbjednost i odbrana	227,68	233,83	239,17	248,04
Javne finansije	860,29	1206,29	738,35	1385,23
Ekonomija i turizam	138,54	124,01	127,51	136,28
Poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda	73,06	75,82	77,75	78,64
Saobraćaj	199,29	242,51	245,51	254,86
Prostorno planiranje i zaštita životne sredine	35,17	48,6	53,01	56,23
Obrazovanje, nauka i sport	343,16	362,29	369,85	375,43
Kultura	34,21	34,74	35,59	36,47
Zdravstvo	442,81	474,91	486,65	491,13
Socijalno staranje	989,24	1040,71	1087,98	1128,99
Ukupno	3.521,33	4.026,84	3.651,92	4.382,74

Tabela 27 - Struktura budžeta po programskoj klasifikaciji 2024 - 2027. godine, glavni programi (u mil. eur.)

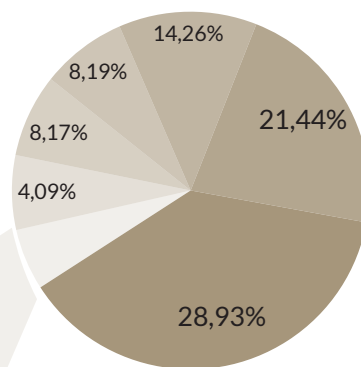
Politički sistem i upravljanje



U okviru ovog glavnog programa, najznačajniji iznos sredstava odnosi se na program Unapređenje i razvoj javne uprave, i to 28,93%

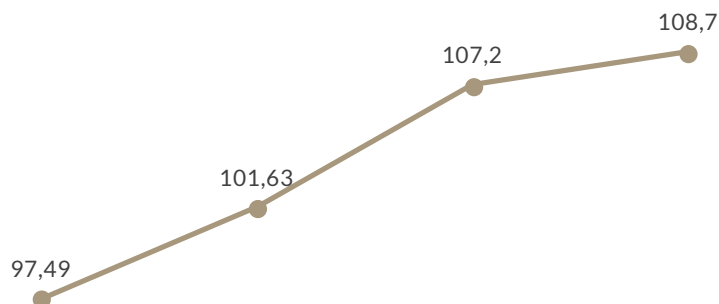
- Unapređenje i razvoj javne uprave
- Koordinacija i sprovođenje politike u oblasti vanjskih poslova
- Vršenje zakonodavne vlasti
- Parlamentarna demokratija
- Podrška radu Vlade
- Mediji

Evidencija, izbor, obuka i usavršavanje kadrova 2,29%
 Pridruživanje EU 2,28%
 Sprečavanje korupcije 2,10%
 Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. javne uprave 1,78%
 Sajber bezbjednost 1,75%
 Ostvarivanje funkcije Predsjednika Crne Gore 1,65%
 Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. vanjskih poslova 1,12%
 Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. dijaspora 0,57%
 Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. evropskih poslova 0,53%
 Organizacija i sprovođenje izbora 0,52%
 Objavljivanje propisa 0,26%
 Građanska kontrola rada policije 0,04%
 Infrastrukturni projekti 0,03%



Grafik 27 – Politički sistem i upravljanje (%)

U nastavku je dat planirani i procijenjeni trend ovog glavnog programa:



2024 2025 2026 2027

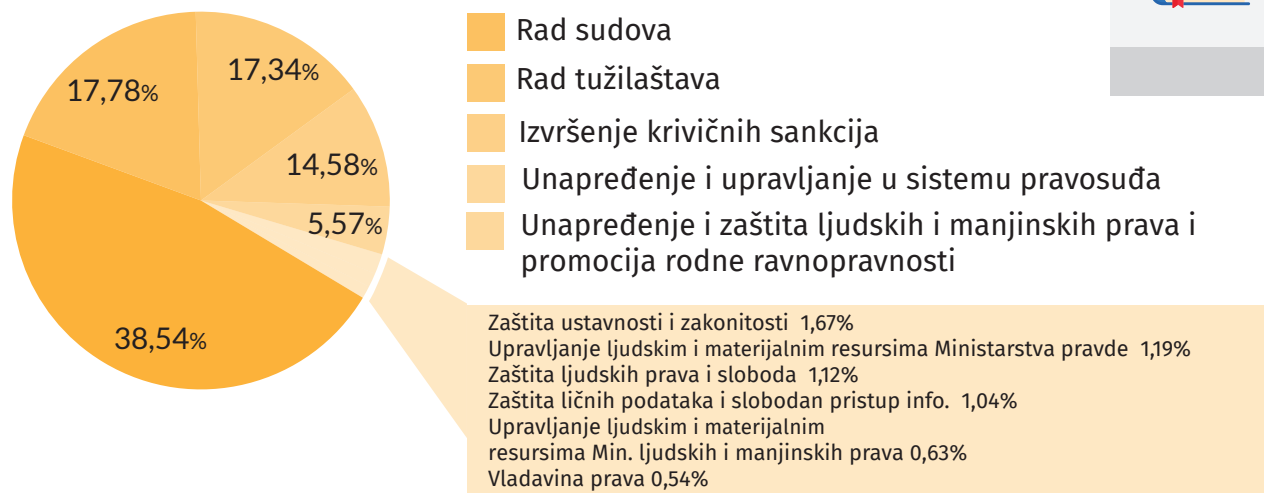
Grafik 28 – Trend: Politički sistem i upravljanje 2024 - 2027 (mil. eura)

Opis	2024	2025	2026	2027
Izdaci kao % BDP-a	1,34%	1,28%	1,28%	1,24%
Izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta	2,77%	2,52%	2,94%	2,48%

Tabela 28 – Trend: Politički sistem i upravljanje 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)

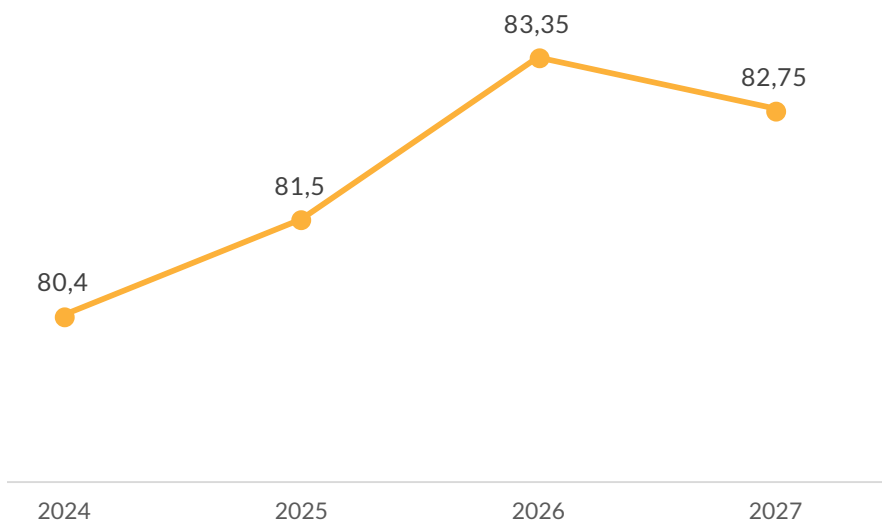
Pravosuđe i zaštita prava

U okviru ovog glavnog programa, najznačajniji iznos sredstava odnosi se na program Rad sudova, i to 38,54%.



Grafik 29 – Pravosuđe i zaštita prava (u %)

U nastavku je dat planirani i procijenjeni trend ovog glavnog programa:



Grafik 30 – Trend: Pravosuđe i zaštita prava 2024 - 2027 (mil. eura)

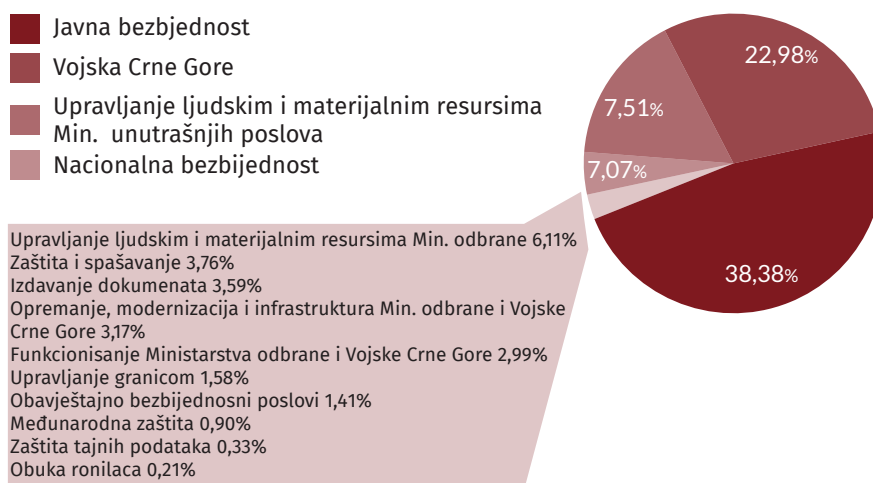
Opis	2024	2025	2026	2027
Izdaci kao % BDP-a	1,10%	1,02%	1,00%	0,94%
Izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta	2,28%	2,02%	2,28%	1,89%

Tabela 29 – Trend: Pravosuđe i zaštita prava 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)

Javna odbrana i bezbjednost

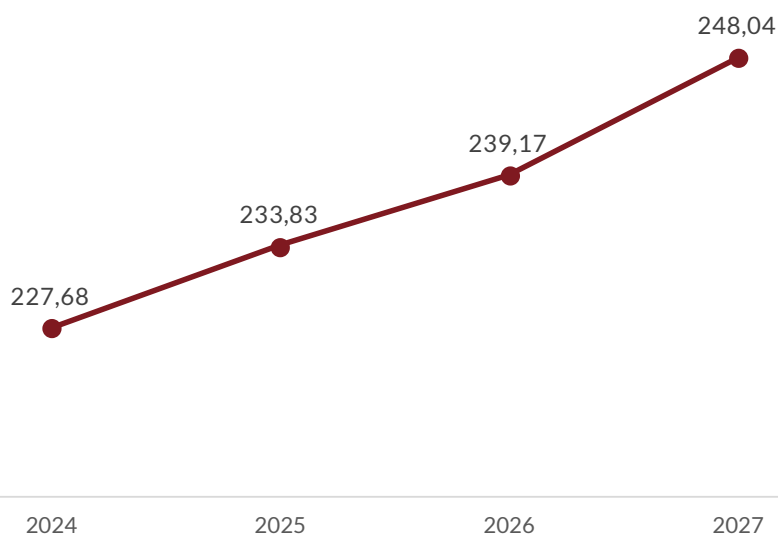


U okviru ovog glavnog programa, najznačajniji iznos sredstava odnosi se na program Javna bezbjednost, i to 38,38%.



Grafik 31 – Javna bezbjednost i odbrana (u %)

U nastavku je dat planirani i procijenjeni trend ovog glavnog programa:



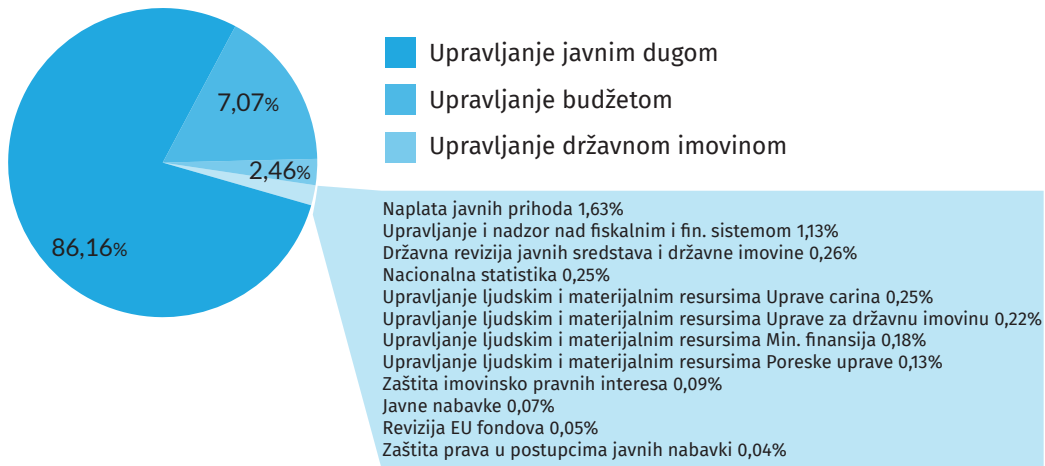
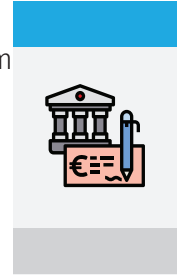
Grafik 32 – Trend: Javna bezbjednost i odbrana 2024 - 2027 (mil. eura)

Opis	2024	2025	2026	2027
Izdaci kao % BDP-a	3,13%	2,94%	2,86%	2,83%
Izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta	6,47%	5,81%	6,55%	5,66%

Tabela 30 – Trend: Javna bezbjednost i odbrana 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)

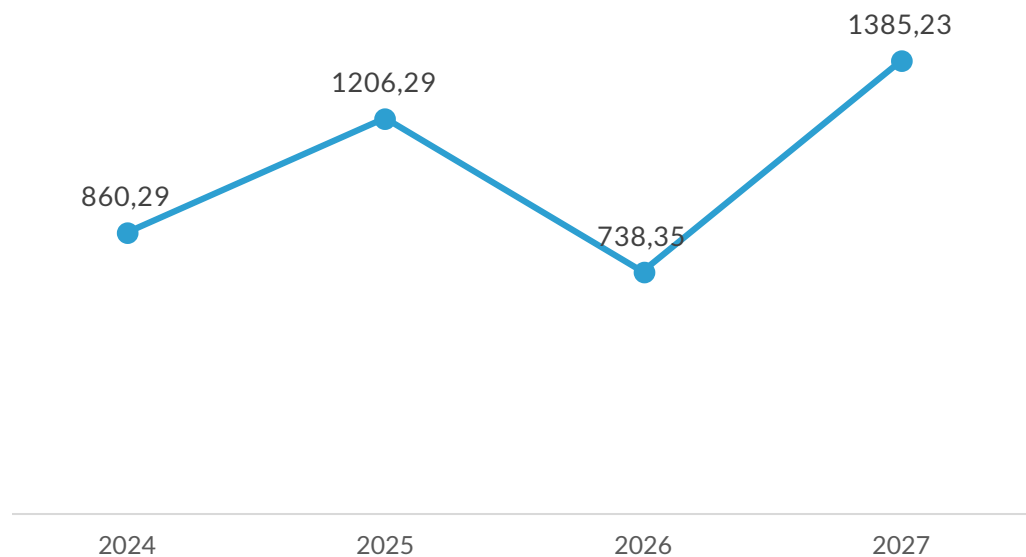
Javne finansije

U okviru ovog glavnog programa, najznačajniji iznos sredstava odnosi se na program Upravljanje javnim dugom, i to 86,16%.



Grafik 33 – Javne finansije (u %)

U nastavku je dat planirani i procijenjeni trend ovog glavnog programa:



Grafik 34 – Trend: Javne finansije 2024 - 2027 (mil. eura)

Opis	2024	2025	2026	2027
Izdaci kao % BDP-a	11,82%	15,14%	8,82%	15,82%
Izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta	24,43%	29,96%	20,22%	31,61%

Tabela 31 – Trend: Javne finansije 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)

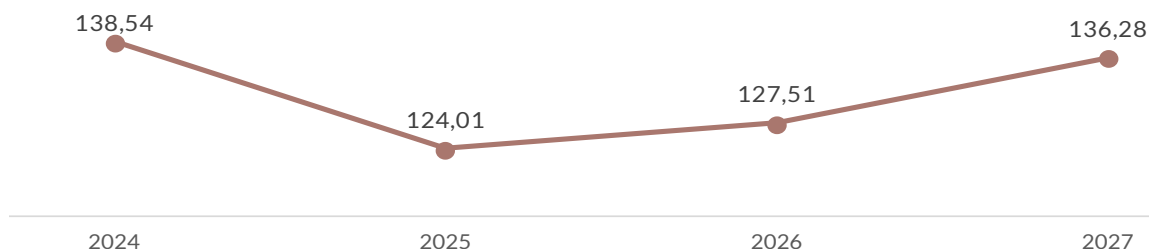
Ekonomija i turizam

U okviru ovog glavnog programa, najznačajniji iznos sredstava odnosi se na program Politika tržišta rada, i to 52,29%.



Grafik 35 – Ekonomija i turizam (u %)

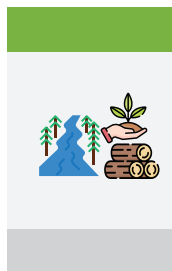
U nastavku je dat planirani i procijenjeni trend ovog glavnog programa:



Grafik 36 – Trend: Ekonomija i turizam 2024 - 2027 (mil. eura)

Opis	2024	2025	2026	2027
Izdaci kao % BDP-a	1,90%	1,56%	1,52%	1,56%
Izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta	3,93%	3,08%	3,49%	3,11%

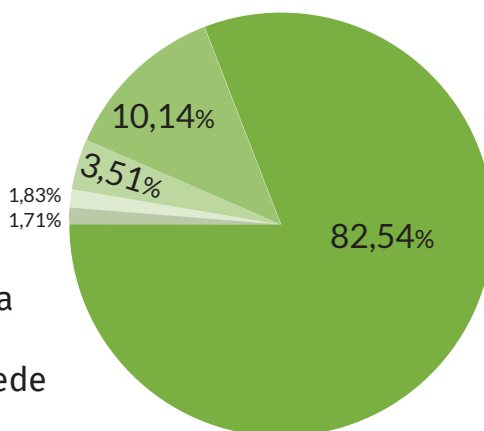
Tabela 32 – Trend: Ekonomija i turizam 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)



Poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda

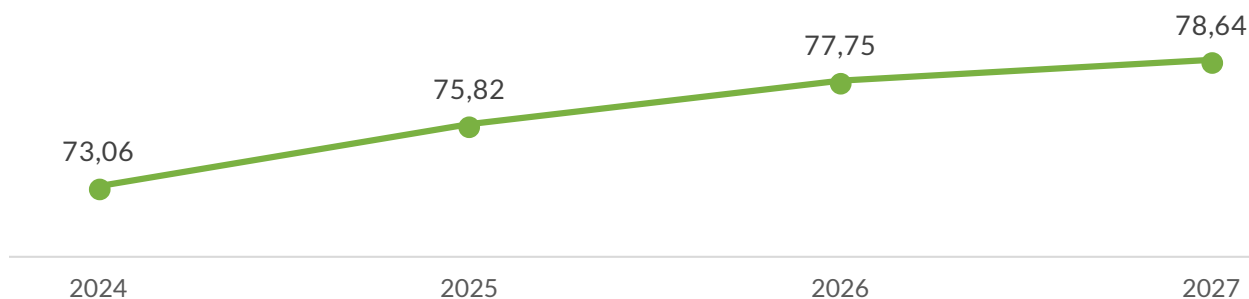
U okviru ovog glavnog programa, najznačajniji iznos sredstava odnosi se na program poljoprivreda, i to 82,54%.

- Poljoprivreda
- Šumarstvo i lov
- Vodoprivreda
- Ribarstvo
- Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede



Grafik 37 – Poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda (u %)

U nastavku je dat planirani i procijenjeni trend ovog glavnog programa:



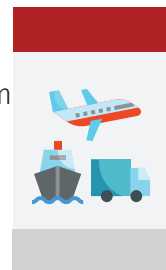
Grafik 38 – Trend: Poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda 2024 - 2027 (mil. eura)

Opis	2024	2025	2026	2027
Izdaci kao % BDP-a	1,00%	0,95%	0,93%	0,90%
Izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta	2,07%	1,88%	2,13%	1,79%

Tabela 33 – Trend: Poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)

Saobraćaj

U okviru ovog glavnog programa, najznačajniji iznos sredstava odnosi se na program Realizacija putne infrastrukture i niskogradnje, i to 79,82%



Grafik 39 – Saobraćaj (u %)

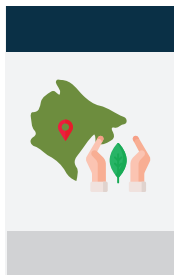
U nastavku je dat planirani i procijenjeni trend ovog glavnog programa:



Grafik 40 – Trend: Saobraćaj 2024 - 2027 (mil. eura)

Opis	2024	2025	2026	2027
Izdaci kao % BDP-a	2,74%	3,04%	2,93%	2,91%
Izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta	5,66%	6,02%	6,72%	5,82%

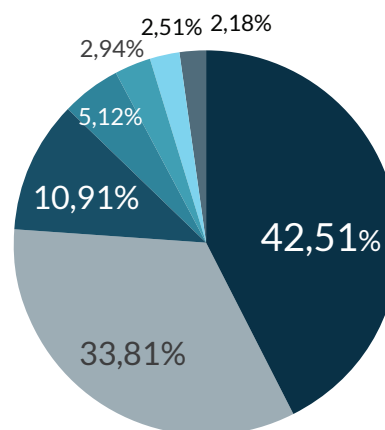
Tabela 34 – Trend: Saobraćaj 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)



Prostorno planiranje i zaštita životne sredine

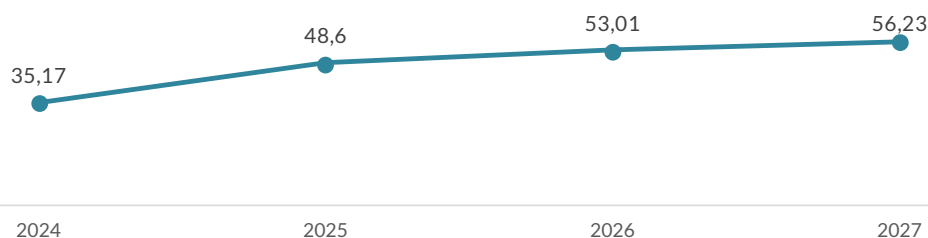
U okviru ovog glavnog programa, najznačajniji iznos sredstava odnosi se na program Ekologija i priroda, i to 42,51%.

- Ekologija i priroda
- Uređenje prostora, građevinarstvo i stambeni razvoj
- Upravljanje katastrom
- Hidrometeorologija i seizmologija
- Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Uprave za nekretnine
- Stručni i operativni poslovi Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera
- Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine



Grafik 41 – Prostorno planiranje i zaštita životne sredine (u %)

U nastavku je dat planirani i procijenjeni trend ovog glavnog programa:

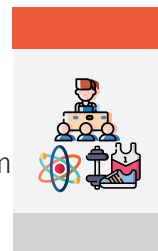


Grafik 42 – Trend: Prostorno planiranje i zaštita životne sredine 2024 - 2027 (mil. eura)

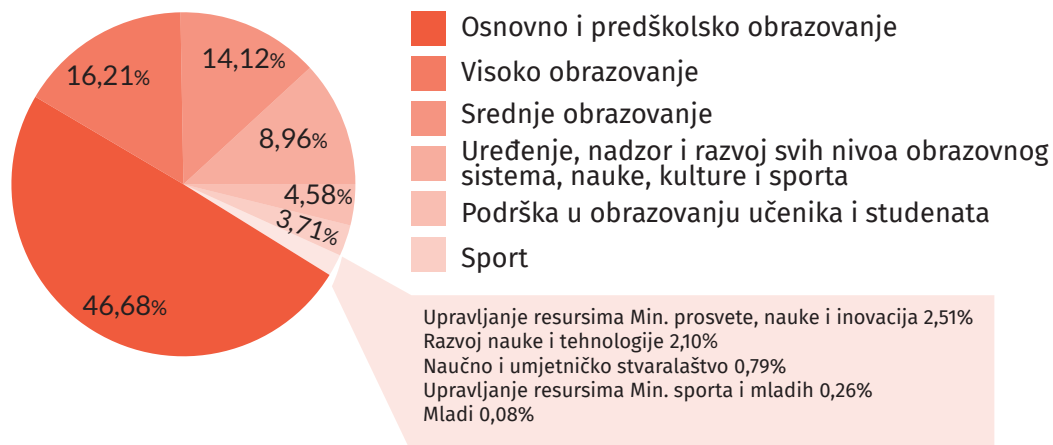
Opis	2024	2025	2026	2027
Izdaci kao % BDP-a	0,48%	0,61%	0,63%	0,64%
Izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta	1,00%	1,21%	1,45%	1,28%

Tabela 35 – Trend: Prostorno planiranje i zaštita životne sredine 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)

Obrazovanje, nauka i sport

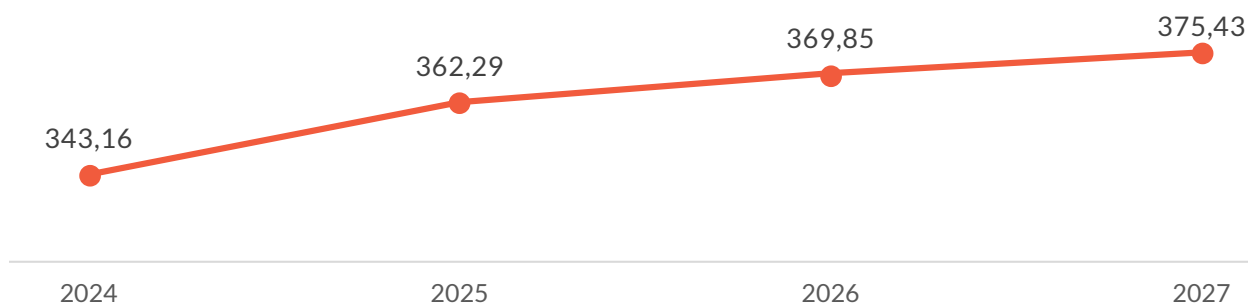


U okviru ovog glavnog programa, najznačajniji iznos sredstava odnosi se na program Osnovno i predškolsko obrazovanje, i to 46,68%.



Grafik 43 – Obrazovanje, nauka i sport (u %)

U nastavku je dat planirani i procijenjeni trend ovog glavnog programa:



Grafik 44 – Obrazovanje, nauka i sport 2024 - 2027 (mil. eura)

Opis	2024	2025	2026	2027
Izdaci kao % BDP-a	4,71%	4,55%	4,42%	4,29%
Izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta	9,75%	9,00%	10,13%	8,57%

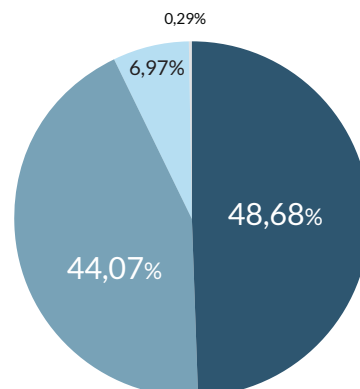
Tabela 36 – Obrazovanje, nauka i sport 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)

Kultura

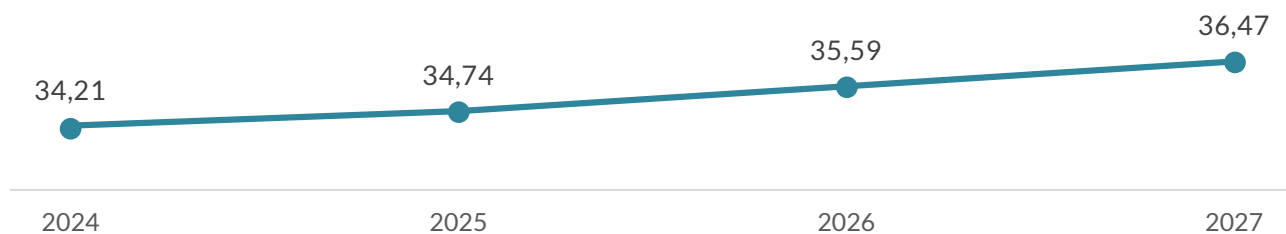


U okviru ovog glavnog programa, najznačajniji iznos sredstava odnosi se na program Produkcija i umjetničko stvaralaštvo, i to 48,68%.

- Produkcija i umjetničko stvaralaštvo
- Zaštita, očuvanje i razvoj kulturne baštine
- Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. kulture i medija
- Prijestonica Cetinje, istorijski i kulturni centar Crne Gore



Grafik 45 – Kultura (u %)



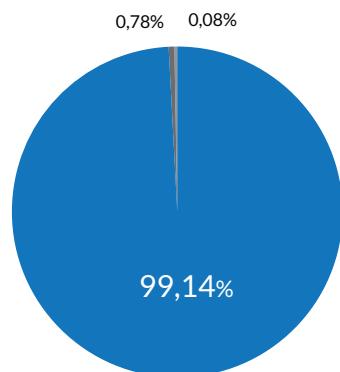
Grafik 46 – Kultura 2024 - 2027 (mil. eura)

Opis	2024	2025	2026	2027
Izdaci kao % BDP-a	0,47%	0,44%	0,43%	0,42%
Izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta	0,97%	0,86%	0,97%	0,83%

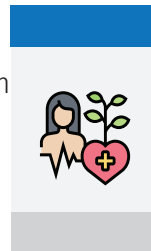
Tabela 37 – Kultura 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)

Zdravstvo

U okviru ovog glavnog programa, najznačajniji iznos sredstava odnosi se na program Zaštita, očuvanje i unaprijeđenje zdravlja i to 99,14%.

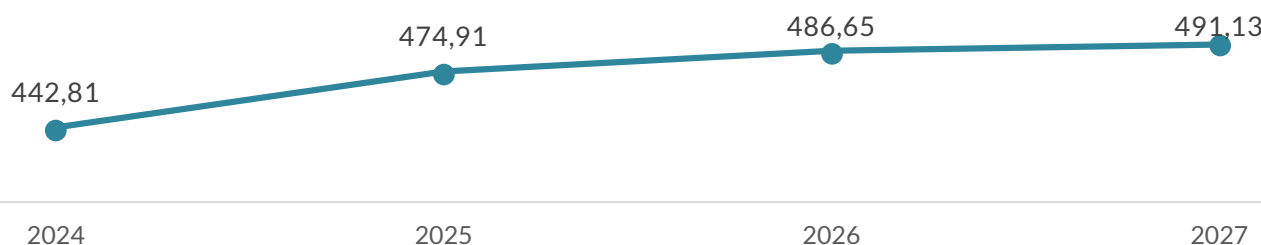


- Zaštita, očuvanje i unaprijeđenje zdravlja
- Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Ministarstva zdravlja
- Obavljanje poslova od javnog interesa u humanitarnoj oblasti



Grafik 47 – Zdravstvo (mil. eura)

U nastavku je dat planirani i procijenjeni trend ovog glavnog programa:



Grafik 48 – Trend: Zdravstvo 2024 - 2027 (mil. eura)

Opis	2024	2025	2026	2027
Izdaci kao % BDP-a	6,08%	5,96%	5,81%	5,61%
Izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta	12,57%	11,79%	13,33%	11,21%

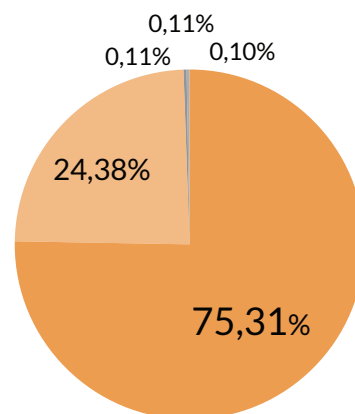
Tabela 38 – Trend: Zdravstvo 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)

Socijalno staranje



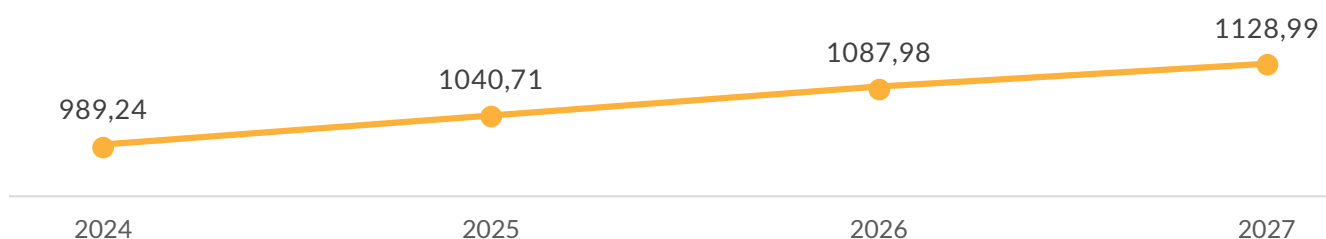
U okviru ovog glavnog programa, najznačajniji iznos sredstava odnosi se na program Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i socijalne potrebe korisnika prava, i to 75,31%.

- Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja i socijalne potrebe korisnika prava
- Socijalna zaštita
- Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. rada i socijalnog staranja, brige o porodici i demografije
- Upravljanje ljudskim i materijalnim resursima Min. rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga
- Pravo na privremeno izdržavanje



Grafik 49 – Socijalno staranje (u %)

U nastavku je dat planirani i procijenjeni trend ovog glavnog programa:



Grafik 50 – Trend: Socijalno staranje 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)

Opis	2024	2025	2026	2027
Izdaci kao % BDP-a	13,59%	13,07%	12,99%	12,89%
Izdaci kao % ukupnih izdataka budžeta	28,09%	25,84%	29,79%	25,76%

Tabela 39 – Trend: Socijalno staranje 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)

Primjena rodno odgovornog budžetiranja u Crnoj Gori i reforma vezana za rodno odgovorno budžetiranje

Proces reforme programskog budžeta obuhvatio je i uvođenje rodno odgovornog budžetiranja, kao integralnog dijela programskog budžeta i budžetskog ciklusa.

Cilj primjene rodno odgovornog budžetiranja je da se omogući ravnopravnost u raspolaganju javnim resursima, poboljša pristup dobrima i uslugama koje pruža javni sektor za sve ranjive i neravnopravne grupe, kao i da doprinese ravnopravnosti u odlučivanju o prioritetima i pravcima razvoja.

Rodno odgovorno budžetiranje potrebno je da se integriše u cjelokupni proces pripreme, usvajanja i izvršenja budžeta kako bi se doprinijelo primjeni politika (pri čemu se fokus stavlja na posebnu populacionu grupu) i boljem definisanju budžetskih prioriteta.

Primjenom rodno odgovornog budžetiranja cilj je da se omogući praćenje efekata koje dodijeljena budžetska sredstva imaju na društvo, uzimajući u obzir pol, ali i druge socioekonomske karakteristike (etničku pripadnost, invaliditet, stepen obrazovanja, mjesto stanovanja, urbano ili ruralno područje i sl.) koje osobu ili grupu stavljaju u potencijalno neravnoopravan položaj.

U sklopu reformi koje se odnose na primjenu programskog budžeta, rodno odgovorno budžetiranje je propisano **Uputstvom za pripremu srednjoročnog budžetskog okvira, Uputstvom za pripremu budžeta za narednu fiskalnu godinu**, kao i odgovarajućim priručnicima i smjernicama: **Priručnikom za programski budžet i Priručnikom za srednjoročni budžetski okvir, Priručnikom za rodno odgovorno budžetiranje i Smjernicama za izvještavanje o izvršenju rodno odgovornog programskog budžeta.**

Potrošačka jedinica, prilikom dostavljanja zahtjeva za budžet, a ako sprovodi aktivnosti koje su rodno senzitivne, dostavlja informacije o rodnim ciljevima i indikatorima putem informacionog sistema za upravljanje budžetom, sa obrazloženjem načina na koji budžetski programi (potprogrami i/ili aktivnosti/projekti) doprinose smanjenju rodni razlika i poboljšanju položaja ranjivih grupa u društvu.

Kada je u pitanju kvantifikacija sredstava, aktivnosti koje prilikom sprovođenja imaju integrisanu rodnu dimenziju i u okviru kojih se rod smatra značajnim za postizanje postavljenih ciljeva, sredstva se opredjeljuju u ukupnim iznosima za određenu aktivnost, te u okviru programske klasifikacije nije uvijek moguće kvantifikovati precizan iznos sredstava koji se opredjeljuje za jedan segment aktivnosti koji se bavi samo rodnom dimezijom, imajući u vidu da čini integralni dio ukupne aktivnosti. Međutim, u postupku izvještavanja o postignutim ciljevima, svaka potrošačka jedinica budžeta, koja je u okviru svojih aktivnosti prepoznala rodnu dimenziju, bi trebalo da posebno ukaže na efekte koji su ostvareni na ovom polju prilikom izvještavanja o izvršenju programskog budžeta u dijelu postignutih ciljeva.

U Predlogu zakona o Budžetu Crne Gore za 2025. godinu, ukupan iznos sredstava kod kojih je naznačena rodna osjetljivost je 366.194.067,58€ i navedeno čini 24,29% ukupnog tekućeg budžeta, odnosno 9,09% ukupno predloženog budžeta države.

U **tabeli 40** dat je pregled potrošačkih jedinica (ukupno 19) i iznosa opredijeljenih za aktivnosti budžeta gdje je naznačena rodna osjetljivost prilikom realizacije i ispunjavanja postavljenih ciljeva, sa pregledom ukupnih izdataka koja su opredijeljena za navedene potrošačke jedinice.

U **tabeli 41** je pregled glavnih programa budžeta i udjela opredijeljenih sredstava za aktivnosti gdje je naznačena rodna osjetljivost (u eur.)

Organizaciona klasifikacija - potrošačka jedinica	Ukupna sredstva za potrošačku jedinicu	Orođnjeno	Udio orođnjenog u ukupnim sredstvima
Skupština Crne Gore	14.493.505,95	5.815.649,56	40,13%
Tužilački savjet	15.398.078,60	651.926,76	4,23%
Ministarstvo odbrane	78.752.151,45	67.182.822,41	85,31%
Ministarstvo finansija	266.884.185,10	10.188.242,16	3,82%
Uprava za statistiku	3.057.950,11	3.010.720,51	98,46%
Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija	333.558.790,45	4.705.271,97	1,41%
Ministarstvo kulture i medija	33.271.237,12	17.886.588,84	53,76%
Ministarstvo ekonomskog razvoja	13.901.591,63	4.041.659,60	29,07%
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	61.316.465,24	3.547.536,29	5,79%
Ministarstvo zdravlja	9.189.948,46	3.633.000,00	39,53%
Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava	2.580.745,53	1.066.376,95	41,32%
Uprava za nekretnine	6.735.449,79	860.169,03	12,77%
Ministarstvo javne uprave	11.132.700,78	2.174.477,30	19,53%
Ministarstvo socijalnog staranja, brige o porodici i demografije	251.805.442,09	231.655.163,74	92,00%
Zaštitnik ljudskih prava i sloboda	908.306,01	908.306,01	100,00%
Crveni krst Crne Gore	400.000,00	400.000,00	100,00%
Agencija za mirno rješavanje radnih sporova	586.029,39	586.029,39	100,00%
Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava	2.253.126,08	2.253.126,08	100,00%
Zavod za zapošljavanje	60.233.366,08	5.627.001,00	9,34%

Tabela 40 – Pregled potrošačkih jedinica (ukupno 19) i udjela sredstava gdje je naznačena rodna osjetljivost (u eur. i %)

Programska kasifikacija - glavni program	Ukupna sredstva za glavni program	Orođnjeno	Udio orođnjenog u ukupnim sredstvima
Kultura	34,74	14,89	42,87%
Javna bezbjednost i odbrana	233,83	67,18	28,73%
Socijalno staranje	1.040,71	232,66	22,36%
Politički sistem i upravljanje	101,63	19,73	19,41%
Ekonomija i turizam	124,01	10,25	8,27%
Pravosuđe i zaštita prava	81,5	4,46	5,47%
Poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda	75,82	3,55	4,68%
Prostorno planiranje i zaštita životne sredine	48,6	0,86	1,77%
Obrazovanje, nauka i sport	362,29	4,71	1,30%
Zdravstvo	474,91	4,03	0,85%
Javne finansije	1.206,29	3,87	0,32%
Saobraćaj	242,51	0,00	0,00%

Tabela 41 – Pregled glavnih programa budžeta i udjela sredstava gdje je naznačena rodna osjetljivost (u mil. eura i %)

Metodologija za procjenu uticaja budžeta na rodnu ravnopravnost

U prethodnom periodu obučavani su budžetski korisnici i pripremljena su potrebna uputstva, priručnici i smjernice sa instrukcijama kako uvesti rodno odgovorno budžetiranje. Uporedo i u kontinuitetu preduzimaju se mjere na unapređenju rodnog budžeta, i to kroz uspostavljanje normativnog okvira, unapređenje informacionog sistema i kroz jačanje kadrovskih kapaciteta zaduženih za implementaciju rodno odgovornog budžetiranja.

Konkretno, radi se na izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti koji će da sadrži odredbe za rodno budžetiranje u skladu sa najboljim praksama Evropske unije.

Za naredni period, u skladu sa planom uvođenja ROB-a, planirana je izrada uputstva za kategorizaciju programa kao rodno osjetljivih, izrada konsolidovanog izvještaja o izvršenju rodno odgovornog budžeta potrošačkih jedinica, razvijanje tehničkog rješenja za markaciju rodno odgovornih aktivnosti u BMIS-u i obezbjeđivanje kompatibilnosti sa SAP sistemom, u cilju praćenja izdataka za ROB kao i razvijanje priručnika za evaluaciju učinka programa i projekata uključujući i rodnu dimenziju.

Realizacija projekata koji su kofinansirani iz sredstava EU

U cilju obezbjeđivanja neophodnih sredstava, uključujući sredstva kofinansiranja i sredstva dostupna kroz EU donacije, Ugovorna tijela nadležna za samostalno sprovođenje programa u okviru Instrumenta pretpristupne podrške (IPA) zadužena su za planiranje sredstava u okviru procesa planiranja izdataka/ budžeta na godišnjem/višegodišnjem nivou, a u skladu sa nacionalnim procedurama.

Ključni preduslov za finansijsko upravljanje IPA programima kroz model samostalnog upravljanja IPA sredstvima jeste potpisivanje Finansijskih sporazuma, kojima su definisani dostupni limiti potrošnje za višegodišnji period i to za sljedeće oblasti: jačanje kapaciteta i unapređenje oblasti u dijelu demokratije i upravljanja; vladavine prava i temeljnih prava; saobraćaja; zaštite životne sredine i klimatskih akcija; konkurentnosti i inovacija; obrazovanja, zapošljavanja i socijalnih politika; jačanja prekogranične saradnje sa državama iz okruženja; razvoja poljoprivrede.

Ukupan broj programa koji će tokom 2025. godine biti u fazi sprovođenja u okviru modela samostalnog upravljanja, a vezano za sedmogodišnju finansijsku perspektivu EU 2014-2020 i 2021-2027, jeste 16 (5 akcionih programa, 8 programa prekogranične saradnje i 1 program ruralnog razvoja u sektoru poljoprivrede). Dodatno, tokom 2025. godine očekuje se početak realizacije novih IPA III akcionih programa koji se odnose na dvije oblasti zapošljavanje/socijalna inkluzija i životne sredine. U okviru sistema samostalnog upravlja, 3 Ugovorna tijela/Posrednička tijela za finansijsko upravljanje su nadležna za sprovođenje navedenih programa (sa intencijom uvođenja 4 Ugovornog tijela za nove IPA III programe), pa samim tim i planiranje sredstava za njihovu realizaciju: Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU) Ministarstva finansija; Uprava za kapitalne projekte (UKP) i Direktorat za plaćanja (IPARD Agencija) Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, odnosno Zavod za zapošljavanje Crne Gore kao novo tijelo u sistemu koje će u narednim godinama preuzeti ulogu Posredničkog tijela za finansijsko upravljanje i samim tim će preuzeti aktivnosti u dijelu planiranja sredstava u okviru budžeta, a za potrebe realizacije IPA III programa koji će biti u njihovoj nadležnosti. Za svaki program su uspostavljene operativne strukture koje, pored navedenih tijela, čine druga relevantna tijela iz državne administracije, dok je za sveukupno nadgledanje/ praćenje uspostavljenog sistema i finansijsko upravljanje IPA programima nadležan Direktorat za upravljanje strukturama pretpristupne podrške EU (DUS) Ministarstva finansija, na čelu sa Nacionalnim službenikom za ovjeravanje programa (NAO).

Pored planiranja sredstava za programe kod kojih su potpisani Finansijski sporazumi, sredstva u

budžetu za narednu godinu je neophodno planirati i za programe za koje je planirano potpisivanje Finansijskih sporazuma, imajući u vidu da se kroz model samostalnog upravljanja svi ugovori prefinansiraju.

Direktna budžetska podrška

Za sredstva EU dostupna po osnovu direktne budžetske podrške, važno je napomenuti da su potpisana 2 Finansijska sporazuma, u okviru kojih su predviđena sredstva direktne budžetske podrške EU za sledeće oblasti: 1) Reforma javne uprave i 2) Upravljanje javnim finansijama i 3) Energetska efikasnost.

Okvirni prihodi budžeta tokom 2025. godine, po osnovu direktne budžetske podrške, su 7 miliona (3 miliona za energetska efikasnost, 3,5 za reformu javne uprave & PFM (uz tendenciju mogućeg povećanja u slučaju povećanja vrijednosti Finansijskog sporazuma za potrebe zapošljavanja i jačanje kadrovskih kapaciteta za upravljanje EU fondovima u dva pilot sektora: životna sredina i zapošljavanje) i 4 miliona za integrisano upravljanje granicom).

Dodatno, kroz IPA III finansijsku perspektivu, Crnoj Gori su na raspolaganju sredstva koja su namijenjena refundaciji dijela plaćenih godišnjih kontribucija za učešće u Programima Unije u kojima Crna Gora učestvuje. S tim u vezi, iznos sredstava dostupnih za refundaciju se definiše na godišnjem nivou, a ista predstavljaju prihod budžeta nakon sprovedene procedure refundacije. Okvirni prihodi budžeta tokom 2025. godine, po osnovu refundacije plaćenih kontribucija za učešće u Programima unije, jeste cca. 650.000,00 €.

Imajući u vidu da kao jedan od ključnih preduslova za upravljanje EU fondovima i izvještavanje o potrošnji sredstava postoji obaveza izrade/uspostavljanja relevantnog Informacionog sistema, te uzevši u obzir definisana mjerila (benchmark) za Poglavlje 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata, postoji obaveza izrade i uspostavljanja elektronskog (informacionog) sistema za praćenje sprovođenja EU programa, tzv. Upravljački informacioni sistem (Management Information System - MIS). Navedeni sistem treba da obuhvati evidenciju podataka od nivoa Programa, preko dostupnih sredstava i izvještaja koji su propisani kao obaveza, do praćenja sprovođenja ugovora i ostvarivanja definisanih indikatora.

U cilju efikasnog i efektivnog korišćenja EU sredstava, a za potrebe izvještavanja relevantnih tijela, kroz MIS sistem će se generisati i svi relevantni izvještaji.

U skladu sa navedenim, izrada navedenog Informacionog sistema iziskuje obezbjeđivanje potrebnih sredstava, u cilju blagovremenog početka aktivnosti koje će doprinijeti ispunjavanju navedenog mjerila čije je ostvarenje jedan od preduslova za zatvaranje Poglavlja 22.

Makroekonomske projekcije, 2023 -2027 - Osnovni scenario

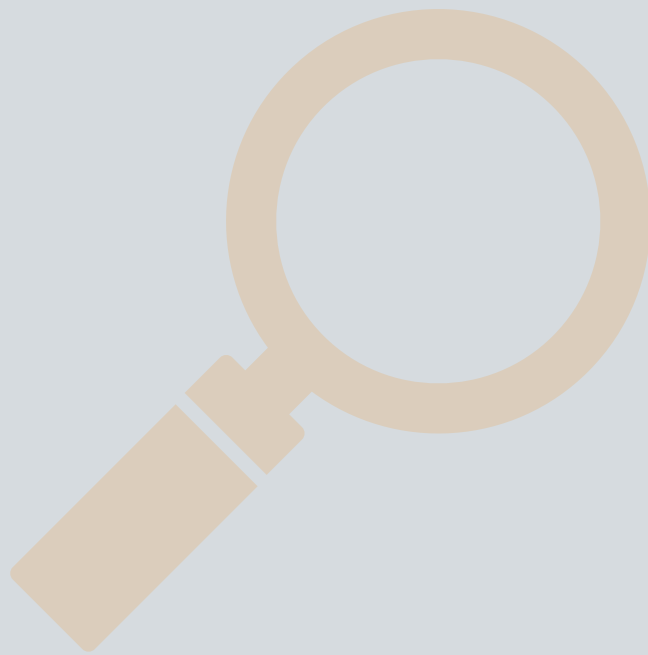
Opis	2023	2024	2025	2026	2027
Nominalni BDP u mil.€	6.963,6	7.416,7	7.965,4	8.372,8	8.757,5
Nominalni rast	17,5	6,5	7,4	5,1	4,6
Realni rast	6,3	3,8	4,8	3,2	3,1
Inflacija (prosjeak)	8,6	3,7	3,8	2,5	2,3
(realne stope rasta u %)					
Domaća tražnja	5,0	4,0	5,9	2,4	1,6
Potrošnja domaćinstava	6,5	4,0	7,2	2,1	1,1
Potrošnja države	3,1	3,0	2,7	2,5	2,5
Bruto investicije	2,5	4,6	4,7	2,9	2,6
Bruto investicije u osnovna sredstva	6,9	6,5	6,5	4,0	3,5
Promjena zaliha	-8,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Izvoz roba i usluga	9,0	2,5	2,7	5,1	5,2
Uvoz roba i usluga	5,9	3,2	5,3	3,1	2,0
Makroekonomski indikatori:	rast u procentima ako nije naznačeno drugačije				
Rast zaposlenosti	10,8	3,5	2,4	2,0	1,3
Rast zarada (bruto)	11,8	5,0	9,0	4,0	4,0
Stopa nezaposlenosti	15,1	7,3	10,7	4,6	3,4
Neto SDI % BDP	17,9	7,0	4,0	4,0	2,0
Novoodobreni krediti	7,8	5,5	8,2	5,5	4,0

Tabela 42 – Makroekonomske projekcije, 2023-2027 - Osnovni scenario

Spisak tabela i grafika

Grafik 1 – Struktura predloženog budžeta (u mil. eur i %)	3
Grafik 2 – Trend nominalnog BDP-a u periodu 2018 – 2027. godine (u mil. eura)	4
Tabela 1 – Trend nominalnog BDP-a u periodu 2024 – 2027. godine (u mil. eura)	4
Grafik 3 – Trend realnog rasta BDP-a u periodu 2018 – 2027. godine (u %)	4
Tabela 2 – Trend realnog rasta BDP-a u periodu 2024 – 2027. godine (u %)	4
Grafik 4 – Trend prosječne godišnje stope inflacije u periodu 2018 – 2027. godine (u %)	5
Tabela 3 – Trend prosječne godišnje stope inflacije u periodu 2024 – 2027. godine (u %)	5
Grafik 5 – Struktura prihodne strane budžeta (u %)	5
Tabela 4 – Struktura prihodne strane budžeta (u mil. eur.)	5
Tabela 5 – Uporedni prikaz Zakona o Budžetu za 2024. i 2025. godinu (u mil. eur.)	6
Tabela 6 – Deficit budžeta u 2025. godini (u mil. eur. i %)	8
Grafik 6 – Trend učešća gotovinskog deficita u BDP-u u periodu 2018 - 2027. godine (u %)	9
Grafik 7 – Trend primitaka budžeta Crne Gore u periodu 2018 – 2025. godine (u mil. eura)	9
Tabela 7 – Trend primitaka budžeta Crne Gore i procentualna razlika u periodu 2018 – 2025. godine (u mil. eura i %)	10
Grafik 8 – Struktura primitaka budžeta (u %)	10
Tabela 8 – Struktura tekućih primitaka budžeta Crne Gore i procentualna razlika 2025. u odnosu na 2024. godinu (u mil. eura i %)	10
Grafik 9 – Struktura tekućih prihoda (u %)	11
Grafik 10 – Struktura poreskih prihoda (u %)	11
Grafik 11 – Trend primitaka od poreza u periodu 2018 - 2025. godine (u mil. eura)	11
Tabela 9 – Trend primitaka od poreza u periodu 2018 - 2025. godine (u mil. eura)	12
Grafik 12 – Trend primitaka od doprinosa u periodu 2018 - 2025. godine (u mil. eura)	12
Tabela 10 – Trend primitaka od doprinosa u periodu 2018 - 2025. godine (u mil. eura)	12
Grafik 13 – Trend izdataka budžeta u period 2018 – 2025. godine (mil eura.)	14
Tabela 11 – Trend izdataka budžeta u periodu 2018 – 2025. godine (mil eura. i u %)	14
Tabela 12 – Izdaci budžeta 2024. i 2025. (mil eura. i u %)	15
Grafik 14 – Struktura izdataka budžeta (u %)	16
Grafik 15 – Struktura tekućih izdataka budžeta (u %)	16
Grafik 16 – Trend bruto i neto zarada 2018 – 2025. godine	16
Tabela 13 – Učešće izdataka po osnovu isplate ugovora o djelu u ostalim izdacima (u %)	17
Grafik 18 – Trend izdataka po osnovu isplate ugovora o djelu u periodu 2018 – 2025. godine (u mil. eura)	17
Grafik 19 – Struktura budžeta fondova (u %)	18
Tabela 14 – Budžet fondova 2024. i 2025. (mil eura)	18
Grafik 20 – Trend budžeta državnih fondova 2018 - 2025. godine (u mil. eura)	18
Grafik 21 – Trend kapitalnog budžeta 2018 - 2025 (u mil. eura)	19
Tabela 15 – Kapitalni budžet, programska klasifikacija, plan i projekcije za 2025-2027. godinu (u mil. eura)	20
Tabela 16 – Deset projekata sa najvećim iznosom opredijeljenih sredstava (u mil. eura)	21
Tabela 17 – Transakcije finansiranja (mil eura.)	21
Grafik 22 – Trend otplate duga (u mil. eura.)	22
Grafik 23 – Trend javnog duga u periodu 2018 - 2027. godine (u % BDP-a)	22
Tabela 18 – Trend učešća javnog duga u BDP-u u periodu 2024 - 2027. godine (u %)	22
Grafik 24 – Struktura javnog duga na dan 30.09.2024. godine (u %)	23
Tabela 19 – Najveća dugovanja na dan 30.09.2024. godine (mil eura)	23
Grafik 25 – Struktura državnog duga na dan 30.09.2024. godine (u %)	23
Tabela 20 – Stanje državnih garancija na dan 30.09.2024. godine (mil eura)	24
Tabela 21 – Deset potrošačkih jedinica sa najviše opredijeljenih sredstava u 2025. godini (u eur.)	24
Tabela 22 – Pregled budžeta institucija koje su izmjenjene reorganizacijom Vlade Crne Gore u 2024. godini (u eur.)	25
Tabela 23 – Deset potrošačkih jedinica sa najvećim povećanjem u apsolutnom iznosu u odnosu na 2024. godinu (u eur. i %)	26

Tabela 24 – Deset potrošačkih jedinica sa najvećim smanjenjem u apsolutnom iznosu u odnosu na 2024. godinu (u eur. i %)	26
Tabela 25 – Deset potrošačkih jedinica sa najvećim povećanjem u procentualnom znosu u odnosu na 2024. godinu (u eur. i %)	27
Tabela 26 – Deset potrošačkih jedinica sa najvećim smanjenjem u procentualnom iznosu u odnosu na 2024. godinu (u eur. i %)	27
Grafik 26 – Struktura progamskog budžeta (u%)	29
Tabela 27 – Struktura budžeta po programskoj klasifikaciji 2024 - 2027. godine, glavni programi (u mil. eur.)	29
Grafik 27 – Politički sistem i upravljanje (%)	30
Grafik 28 – Trend: Politički sistem i upravljanje 2024 - 2027 (mil. eura)	30
Tabela 28 – Trend: Politički sistem i upravljanje 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)	30
Grafik 29 – Pravosuđe i zaštita prava (u %)	31
Grafik 30 – Trend: Pravosuđe i zaštita prava 2024 - 2027 (mil. eura)	31
Tabela 29 – Trend: Pravosuđe i zaštita prava 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)	31
Grafik 31 – Javna bezbjednost i odbrana (u %)	32
Grafik 32 – Trend: Javna bezbjednost i odbrana 2024 - 2027 (mil. eura)	32
Tabela 30 – Trend: Javna bezbjednost i odbrana 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)	32
Grafik 33 – Javne finansije (u %)	33
Grafik 34 – Trend: Javne finansije 2024 - 2027 (mil. eura)	33
Tabela 31 – Trend: Javne finansije 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)	33
Grafik 35 – Ekonomija i turizam (u %)	34
Grafik 36 – Trend: Ekonomija i turizam 2024 - 2027 (mil. eura)	34
Tabela 32 – Trend: Ekonomija i turizam 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)	34
Grafik 37 – Poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda (u %)	35
Grafik 38 – Trend: Poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda 2024 - 2027 (mil. eura)	35
Tabela 33 – Trend: Poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)	35
Grafik 39 – Saobraćaj (u %)	36
Grafik 40 – Trend: Saobraćaj 2024 - 2027 (mil. eura)	36
Tabela 34 – Trend: Saobraćaj 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)	36
Grafik 41 – Prostorno planiranje i zaštita životne sredine (u %)	37
Grafik 42 – Trend: Prostorno planiranje i zaštita životne sredine 2024 - 2027 (mil. eura)	37
Tabela 35 – Trend: Prostorno planiranje i zaštita životne sredine 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)	37
Grafik 43 – Obrazovanje, nauka i sport (u %)	38
Grafik 44 – Obrazovanje, nauka i sport 2024 - 2027 (mil. eura)	38
Tabela 36 – Obrazovanje, nauka i sport 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)	38
Grafik 45 – Kultura (u %)	39
Grafik 46 – Kultura 2024 - 2027 (mil. eura)	39
Tabela 37 – Kultura 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)	39
Grafik 47 – Zdravstvo (mil. eura)	40
Grafik 48 – Trend: Zdravstvo 2024 - 2027 (mil. eura)	40
Tabela 38 – Trend: Zdravstvo 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)	40
Grafik 49 – Socijalno staranje (u %)	41
Grafik 50 – Trend: Socijalno staranje 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)	41
Tabela 39 – Trend: Socijalno staranje 2024 - 2027 (% BDP-a i % ukupnih izdataka)	40
Tabela 40 – Pregled potrošačkih jedinica (ukupno 19) i udjela sredstava gdje je naznačena rodna osjetljivost (u eur. i %)	43
Tabela 41 – Pregled glavnih programa budžeta i udjela sredstava gdje je naznačena rodna osjetljivost (u mil. eura i %)	43
Tabela 42 – Makroekonomske projekcije, 2023-2027 - Osnovni scenario	46



U Parlamentarnoj budžetskoj kancelariji obavljaju se stručni poslovi koji se odnose na: izradu istraživačkih radova, odnosno analitičkih informativnih materijala i sažetaka relevantnih zvaničnih domaćih publikacija i publikacija međunarodnih institucija na teme od značaja za sprovođenje ekonomske i fiskalne politike, posebno u vezi sa ekonomskim i fiskalnim tendencijama u Crnoj Gori, kao i sa najznačajnijim globalnim tendencijama u oblasti ekonomije i finansija, u cilju podrške radu poslanika; saradnju sa domaćim i stranim institucijama, međunarodnim organizacijama i parlamentarnim budžetskim kancelarijama nacionalnih parlamenata i drugim srodnim službama.